

REGIONALNY OŚRODEK POLITYKI SPOŁECZNEJ W OPOLU

45 - 315 OPOLE ul. Głogowska 25 C

TEL/FAX (77) 44 152 50, 44 165 64

KONTO : BANK MILLENIUM S.A 65116022020000000041390310 NIP 754 - 26 - 17 - 249

e-mail: rops@rops-opole.pl

OPS.0380-1/21

Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim

**Wielowymiarowa analiza porównawcza
opracowana na podstawie metody *wzorca rozwoju***

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu

Stan na 31 grudnia 2020 r.

Wszelkie wykorzystanie analizy w całości lub w części, w tym
zamieszczonych danych statystycznych,
dozwolone wyłącznie z podaniem źródła

Opole, kwiecień 2021

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Ubóstwo w Polsce i województwie opolskim w latach 2016-2019	4
2.1 Zasięg ubóstwa	4
2.2 Zróżnicowanie zasięgu ubóstwa skrajnego w Polsce – wg grup społecznych i wieku	5
2.3 Zasięg ubóstwa skrajnego i relatywnego wg województw w 2019 r.	8
2.4 Granice ubóstwa w latach 2016-2019	8
3. Bezrobocie jako istotna przyczyna ubóstwa w 2020 r.?	10
4. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim – wyniki badania	13
5. Wsparcie dla osób zagrożonych ubóstwem w woj. opolskim	19
5.1 Klienci ośrodków pomocy społecznej	19
5.2 Koszt pomocy środowiskowej w latach 2019-2020	23
5.3 Miara rozwoju a pomoc pieniężna udzielana przez ośrodki pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2019-2020	25
6. Wnioski	29
7. Rekomendacje	33
8. Bibliografia i materiały źródłowe	33
9. Załącznik	34

1. Wprowadzenie

Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim (wg stanu na 31 grudnia 2020 r.) opracowano na podstawie danych o bezrobociu z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Opolu, sprawozdawczości wojewódzkiej z zakresu pomocy społecznej (*Sprawozdanie MRPIPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2020 r.*), danych demograficznych z Głównego Urzędu Statystycznego i Urzędu Statystycznego w Opolu, a także materiałów własnych.

Do jej określenia wykorzystano tzw. metodę *wzorca rozwoju* – ekonometryczno-statystyczne narzędzie badawcze pozwalające na uporządkowanie wszystkich gmin woj. opolskiego wg stopnia zagrożenia tym zjawiskiem, tj. od najbardziej do najmniej zagrożonych ubóstwem.¹

Stopień zagrożenia ubóstwem w gminach woj. opolskiego obliczono przy zastosowaniu czterech zmiennych (odniesionych do liczby ludności gminy) związanych z rynkiem pracy i pomocą społeczną. Są to:

- **liczba zarejestrowanych bezrobotnych** (ogółem na terenie gminy) – wskaźnik bezrobocia;
- **liczba osób w rodzinach otrzymujących pomoc z powodu ubóstwa** (wskaźnik niskich dochodów);
- **liczba osób w rodzinach niepełnych, objętych pomocą społeczną** (wskaźnik rodzin niepełnych);
- **liczba osób w rodzinach wielodzietnych, objętych pomocą społeczną** (wskaźnik rodzin wielodzietnych).

Dobór powyższych wskaźników uzasadniają badania zjawiska ubóstwa, prowadzone od wielu lat w Polsce przez Główny Urząd Statystyczny. Potwierdzają one, że zjawisko to ściśle powiązane jest z bezrobociem, niskimi dochodami rodziny (ze źródeł niezarobkowych) oraz wielodzietnością i niepełnosprawnością.²

Powiązanie danych o stanie bezrobocia w każdej gminie województwa opolskiego z danymi o liczbie osób uprawnionych do korzystania z pomocy społecznej pozwala na wyłonienie obszarów najbardziej zagrożonych ubóstwem, przy uwzględnieniu zmian i tendencji zachodzących w czasie (analiza wykorzystuje coroczne statystyki rynku pracy i pomocy społecznej).

W oparciu o metodę *wzorca rozwoju*, wykorzystującą powyższe zmienne, ustalono dla każdej gminy wskaźnik wzorca rozwoju, określający stopień zagrożenia ubóstwem. Wskaźnik ten mieści się w przedziale od 0 do 1, przy czym wskaźniki bliskie 0 określają najwyższe zagrożenie ubóstwem, a bliskie 1 – zagrożenie najmniejsze.

W ramach tego wzorca wyodrębniono **4 poziomy zagrożenia ubóstwem**: wysoki (0,000 – 0,500), umiarkowany (0,501 – 0,600), niski (0,601 – 0,700) oraz bardzo niski (0,701 – 1).

Analiza nie odzwierciedla potencjału ekonomicznego gmin lub zamożności jego mieszkańców. Wskazuje jedynie na zagrożenie występowania ubóstwem w ujęciu terytorialnym, przy uwzględnieniu 4 przyjętych zmiennych.

¹ Szczegółowe wyjaśnienia metody przyjętej do obliczenia zagrożenia ubóstwem w gminach w woj. opolskim zamieszczono w analizie *Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim. Wielowymiarowa analiza porównawcza opracowana na podstawie metody wzorca rozwoju*, marzec 2012 (więcej na stronie internetowej ROPS w Opolu pod adresem <http://ops.rops-opole.pl/wp-content/uploads/analizy/ubostwo/Stopien%20zagrozenia%20ubostwem%202011%20r.pdf>).

² Zob. więcej: *Ubóstwo w Polsce w latach 2015 i 2016*, GUS, Warszawa 2017 file:///C:/Users/UYTKOW-1/AppData/Local/Temp/ubostwo_w_polsce_w_latach_2015-2016.pdf (10.03.2021 r.) oraz *Ubóstwo w Polsce w świetle badań GUS*, GUS, Warszawa 2013 http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/WZ_ubostwo_w_polsce_2013.pdf (20.04.2021 r.).

2. Ubóstwo w Polsce i województwie opolskim w latach 2016-2019³

2.1 Zasięg ubóstwa

Według GUS w 2019 r. w Polsce odnotowano – po wzroście w 2018 r., spadek zasięgu ubóstwa ekonomicznego szacowanego w oparciu o wydatki gospodarstw domowych. Spadek zasięgu ubóstwa odnotowano według wszystkich badanych granic, tj. ubóstwo skrajne zmniejszyło się do 4,2% (z 5,4% w 2018 r.), ubóstwo relatywne do 13,0% (z 14,2%), a ubóstwo ustawowe (wg dochodów określonych zgodnie z ustawą o pomocy społecznej) do 9,0% (w 2018 r. 10,9%).

Zasięg ubóstwa w woj. opolskim (wg wszystkich przyjętych granic) także się zmniejszył, kontynuując trend spadkowy zapoczątkowany w 2015 r., mimo, że w latach 2015-2019 zasięg ubóstwa okresami zwiększał się na poziomie kraju (w 2018 r.) i w poszczególnych województwach Polski.

Sukcesywny spadek ubóstwa w woj. opolskim (wg przyjętych granic ubóstwa) od lat sytuuje region w czołówce województw w kraju o najniższych wskaźnikach ubóstwa (w 2019 r. woj. opolskie miało najniższy w Polsce wskaźnik ubóstwa skrajnego oraz jedno z najniższych wskaźników ubóstwa relatywnego i ubóstwa „ustawowego”).

Tabela 1. Zasięg ubóstwa w woj. opolskim w latach 2016–2019 (wg przyjętych w danym roku granic ubóstwa) - % osób w gospodarstwach domowych

Wyszczególnienie	Odsetek osób w gospodarstwach domowych w Polsce i woj. opolskim, żyjących poniżej:											
	granicy ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji)				granicy ubóstwa relatywnego				ustawowej granicy ubóstwa			
	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
Zasięg ubóstwa w woj. opolskim	5,2	3,2	2,6	1,3	10,6	9,6	9,3	7,9	10,3	7,5	6,2	4,3
Zasięg ubóstwa w Polsce (średni)	4,9	4,3	5,4	4,2	13,9	13,4	14,2	13,0	12,7	10,7	10,9	9,0
Wartości wskaźnika ubóstwa woj. opolskiego do wskaźnika w Polsce w %	106,1	74,4	48,1	30,9	76,3	71,6	65,4	60,7	81,1	70,1	56,9	47,7
Pozycja woj. opolskiego wśród województw Polski	10	7	3	1	6	4	3	2	7	4	2	2

Źródło: *Aneks do opracowania sygnałnego Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2017 r.*, GUS, Warszawa 2018 r., *Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2018 r. (na podstawie wyników badań gospodarstw domowych)* - Informacja sygnałna 28.06.2019 r., *Aneks do opracowania sygnałnego Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2019 r.*, GUS, Warszawa 2020, oraz Dziedziny Bazy Wiedzy - Warunki Życia Ludności – Ubóstwo według województw http://swaid.stat.gov.pl/WarunkiZyciaLudnosci_dashboards/Raporty_predefiniowane/RAP_DBD_WZL_12.aspx (dostęp 19.04.2021 r.)

W 2019 r. wskaźniki ubóstwa w woj. opolskim wynosiły:

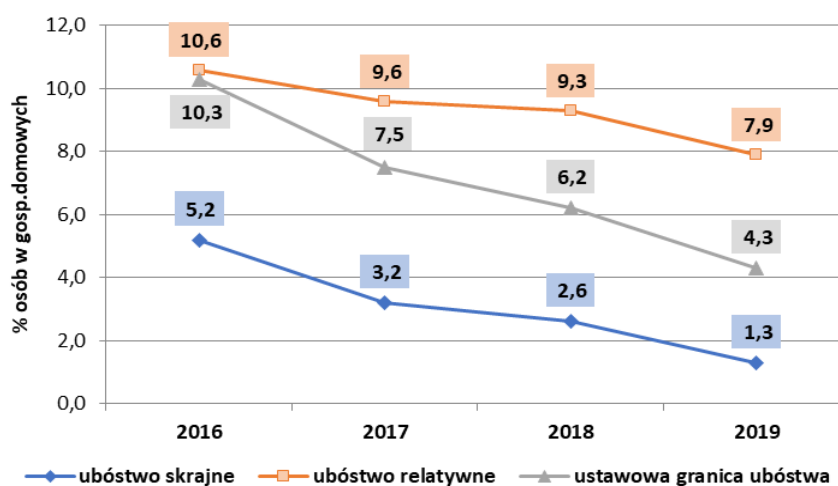
- **ubóstwo skrajne** (minimum egzystencji) **dotyczyło 1,3% osób** w gospodarstwach domowych (1 pozycja w kraju) – w Polsce średnio 4,2%. W porównaniu do 2018 r. zakres ubóstwa skrajnego spadł w województwie opolskim o 1,3 pkt proc.;
- **ubóstwo relatywne** (50% przeciętnych wydatków) **dotknęło 7,9% osób** w gospodarstwach domowych (średnio w Polsce 13,0%); woj. opolskie zajęło

³ Opracowano na podstawie informacji Głównego Urzędu Statystycznego *Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2019 r. (na podstawie wyników badań gospodarstw domowych)* - Informacja sygnałna 30.06.2020 r., Warszawa 2020, oraz innych informacji zamieszczonych na stronie internetowej GUS, w tym w Dziedziny Bazy Wiedzy.

2 pozycję w kraju pod względem zasięgu ubóstwa relatywnego (po woj. pomorskim – 6,2%), a wartość tego wskaźnika spadła w porównaniu do 2018 r. o 1,4 pkt proc.;

- **ustawowa granica ubóstwa** (dochody są mniejsze niż wyznaczony próg ustawowy) **objęła 4,3% osób** w gospodarstwach domowych (w Polsce 9,0%), a mniej niż w woj. opolskim było tylko w woj. pomorskim – 4,2%. W porównaniu do 2018 r. zakres ubóstwa „ustawowego” spadł o 1,9 pkt proc.

Wykres 1. Zasięg ubóstwa w woj. opolskim w latach 2016-2019 wg wyznaczonych granic ubóstwa (% osób w gospodarstwach domowych)

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Zasięgu ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2019 r.*, GUS, Warszawa 2020.

W latach 2016-2019 zasięg ubóstwa ekonomicznego w woj. opolskim spadł wg wszystkich granic ubóstwa, z tego:

- ✓ ubóstwo skrajne – o 3,9 pkt proc.;
- ✓ ubóstwo relatywne – o 2,7 pkt proc.;
- ✓ wg ustawowej granicy ubóstwa – o 6,0 pkt proc.

2.2 Zróżnicowanie zasięgu ubóstwa skrajnego w Polsce – wg grup społecznych i wieku

Z punktu widzenia skuteczności działań, których celem jest ograniczenie skutków ubóstwa, szczególnie ważna jest obserwacja sytuacji gospodarstw domowych żyjących poniżej granicy ubóstwa skrajnego (egzystencjalnego). Zgodnie z danymi GUS do najbardziej zagrożonych ubóstwem skrajnym należą gospodarstwa domowe:

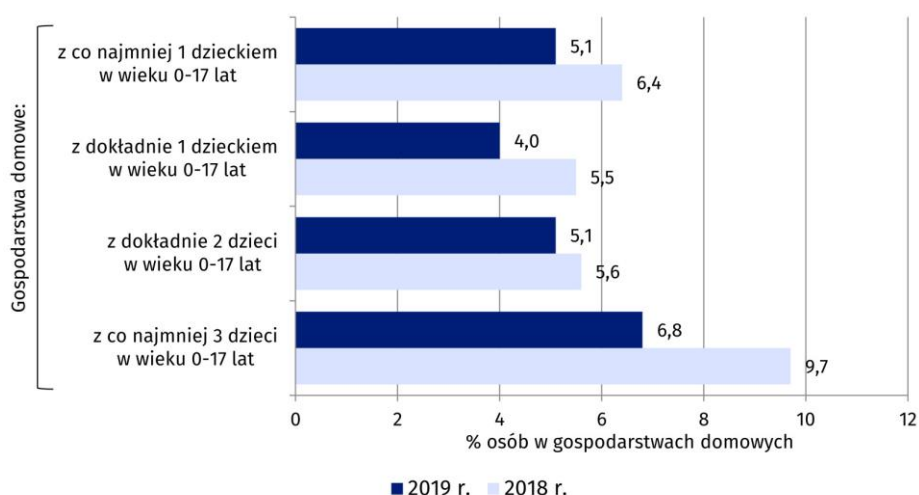
- ✓ **utrzymujące się z niezarobkowych źródeł dochodów**, szczególnie osób bezrobotnych (najbardziej zagrożone ubóstwem skrajnym są rodziny utrzymujące się z innych niż zarobkowe źródła dochodów – 10,9%) oraz rolnicy – 9,8% i renciści – 6,3%;
- ✓ **o niskim poziomie wykształcenia** (najbardziej zagrożone ubóstwem są gospodarstwa z głową gospodarstwa o wykształceniu co najwyżej gimnazjalnym – 10,1%, lub zasadniczym zawodowym – 6,4%);
- ✓ **z co najmniej jedną osobą niepełnosprawną** (6,5%);
- ✓ **wielodzietne** (najbardziej zagrożone skrajnym ubóstwem są rodziny wielodzietne z co najmniej trójką dzieci w wieku 0-17 lat – 6,8%, lub rodziny z co najmniej 3 dzieci na utrzymaniu, tj. w wieku 0-14 lat albo 15-25 lat – 5,0%);
- ✓ **mieszkańców wsi**, którzy zagrożeni są ubóstwem skrajnym 3-krotnie częściej (7,5%)

niż mieszkańcy miast (2,1%).⁴

W latach 2018-2019 największe spadki w zakresie ubóstwa skrajnego odnotowano wśród gospodarstw domowych:

- z dziećmi na utrzymaniu (0-17 lat) – spadek o ok. 1,5 pkt proc., tj. z 1 dzieckiem (z 5,5% do 4,0%) oraz co najmniej 3 dzieci (z 9,7% do 6,8%);
- z obecnością osób niepełnosprawnych, w których niepełnosprawna była głowa gospodarstwa (z 8,0% do 5,0%);
- z dziećmi na utrzymaniu (najwięcej z co najmniej 3 dzieci – z 7,0% do 5,0%);
- z wykształceniem głowy gospodarstwa domowego co najmniej gimnazjalnym (z 11,9% do 10,1%) oraz zasadniczym zawodowym (z 8,4% do 6,4%);
- znajdujących się na wsi (z 9,4% do 7,5%) oraz w miastach o liczbie mieszkańców poniżej 20 tys. (z 5,1% do 2,8%).

Wykres 2. Zasięg ubóstwa skrajnego w Polsce w 2018 r. i 2019 r. w gospodarstwach domowych z dziećmi w wieku 0-17 lat

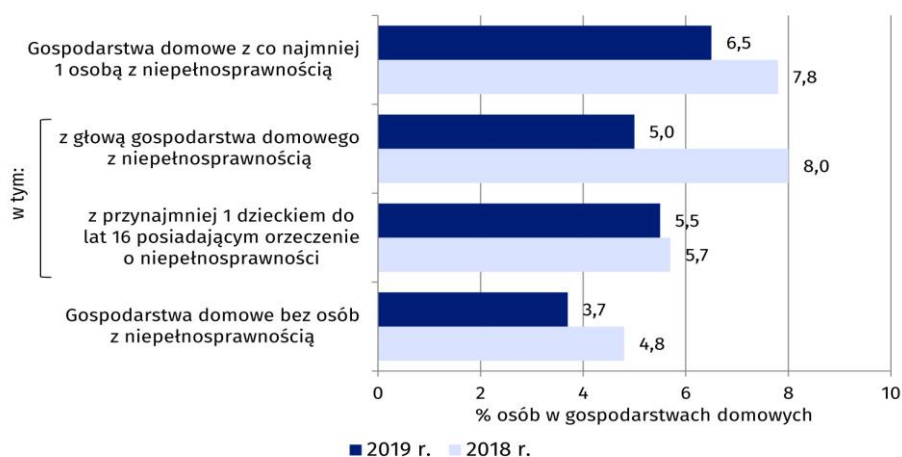
Źródło: Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2019 r., GUS, Warszawa 2020, s. 4.

Jednocześnie w 2019 r. – podobnie jak w 2018 r., najniższe zagrożenie skrajnym ubóstwem wystąpiło w gospodarstwach domowych: utrzymujących się z pracy na własny rachunek (2,4%), 1-osobowych (1,3%), małżeństw bez dzieci lub z 1 dzieckiem (mniej niż 2%) oraz wśród mieszkańców dużych miast (pow. 200 tys. ludności) i głową rodziny z wykształceniem wyższym (po ok. 1%, co oznacza, że skrajnym ubóstwem dotknięta była co setna osoba).⁵

⁴ Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2019 r. (na podstawie wyników badań gospodarstw domowych), GUS, Warszawa 2020, s. 3-5.

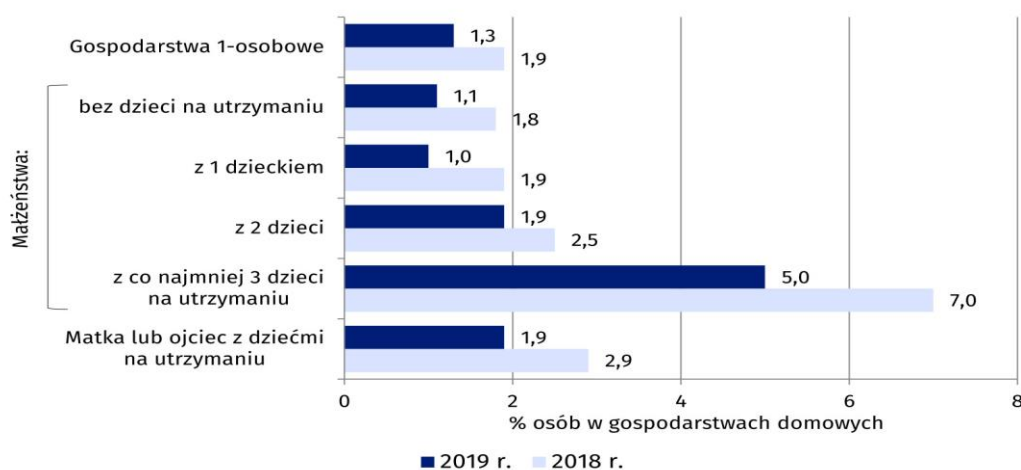
⁵ Tamże

Wykres 3. Zasięg ubóstwa skrajnego w 2018 r. i 2019 r. wg obecności osób z orzeczeniem o niepełnosprawności w gospodarstwie domowym

Źródło: *Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2019r.*, GUS, Warszawa 2020., s. 5

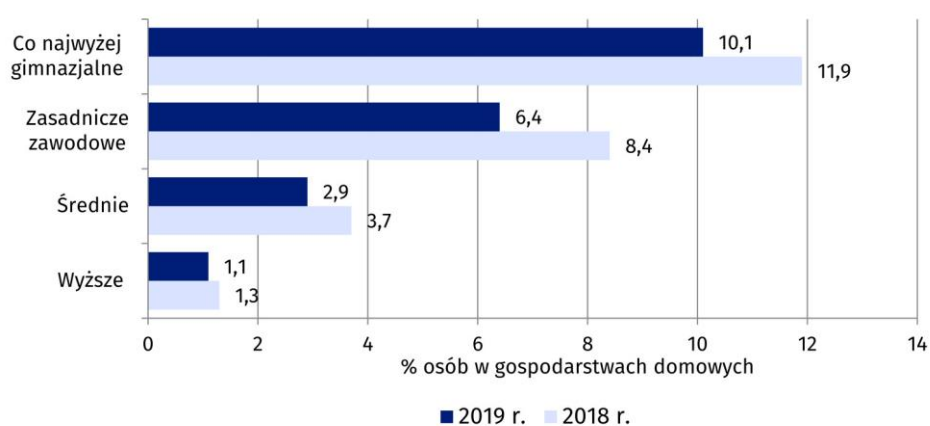
Wykres 4. Zasięg ubóstwa skrajnego w 2018 r. i 2019 r. wg typów gospodarstw domowych

^a Dziecko na utrzymaniu to osoba w wieku 0-14 lat będąca w składzie gospodarstwa domowego lub osoba w wieku 15-25 lat, o ile nie posiada własnego źródła utrzymania i nie pozostaje w związku małżeńskim lub związku nieformalnym. W grupie małżeństw uwzględnione zostały także związki nieformalne.

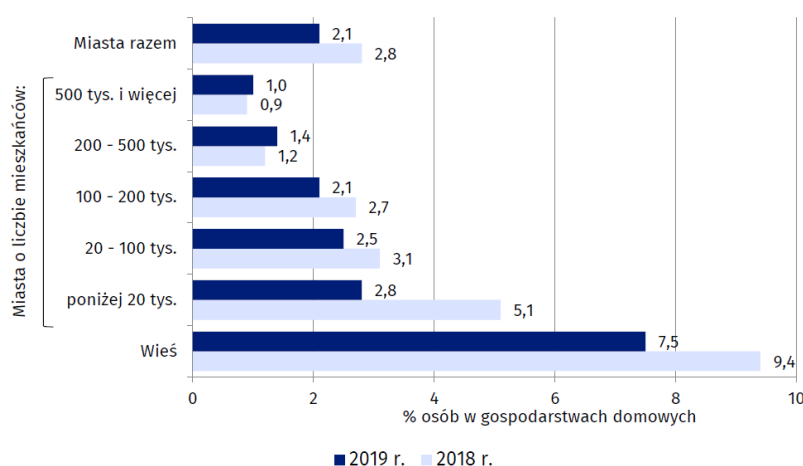
Źródło: *Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2019 r.*, GUS, Warszawa 2020, s. 4

Wykres 5. Zasięg ubóstwa skrajnego w 2018 r. i 2019 r. wg wykształcenia głowy gospodarstwa domowego

Źródło: *Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2019 r.*, GUS, Warszawa 2020, s. 5

Wykres 6. Zasięg ubóstwa skrajnego w 2018 r. i 2019 r. wg klasy miejscowości zamieszkania

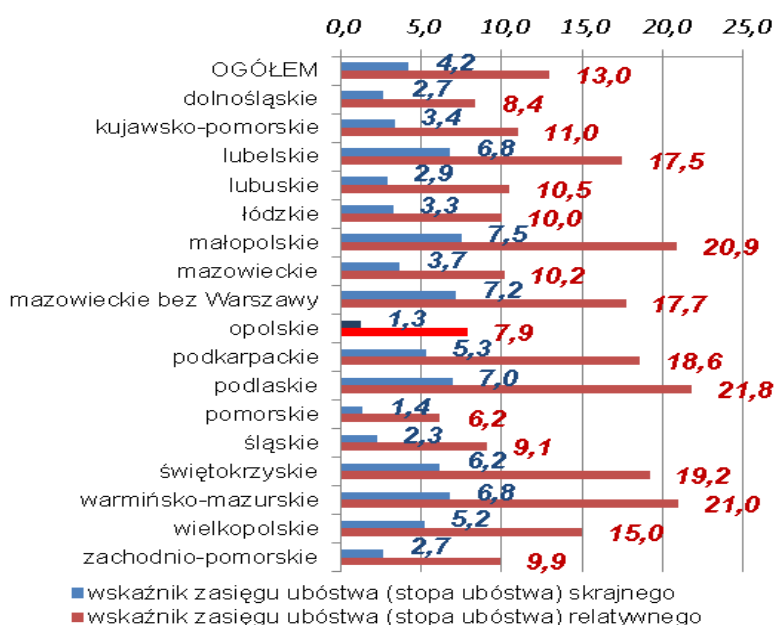
Źródło: Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2019 r., GUS, Warszawa 2020, s. 5

2.3 Zasięg ubóstwa skrajnego i relatywnego wg województw w 2019 r.

Ubóstwem skrajnym najbardziej zagrożeni są (pow. 7% osób w gospodarstwach domowych) mieszkańcy trzech województw: małopolskiego (najwięcej – 7,5%), podlaskiego (7,0%) i mazowieckiego (bez Warszawy) – 7,2%, a najmniej mieszkańcy województw: opolskiego (1,3%), pomorskiego (1,4%) i śląskiego (2,3%).

Ubóstwo relatywne było najniższe (poniżej 10%) w województwach: pomorskim, opolskim, dolnośląskim, śląskim i zachodniopomorskim, a najwyższe (pow. 20%) w województwach: podlaskim (najwięcej – 21,8%), warmińsko-mazurskim (21%) oraz małopolskim (20,9%).⁶

Wykres 7. Wskaźnik zasięgu ubóstwa skrajnego i relatywnego w Polsce w 2019 r. - wg województw

Źródło: Opracowano na podstawie Aneks do opracowania sygnałowego Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2019 r., GUS, Warszawa 2020 r.,

⁶ Aneks do opracowania sygnałowego Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2019 r., GUS, Warszawa 2020, s. 7

2.4 Granice ubóstwa w latach 2016-2019

W latach 2016-2019 wzrosły wartości granic ubóstwa skrajnego i relatywnego dla wybranych typów gospodarstw domowych (1- i 4-osobowych), natomiast w 2018 r. została podwyższona wartość granicy ubóstwa ustawowego. W konsekwencji w 2019 r. – w porównaniu do 2018 r.,:

- granica ubóstwa skrajnego wzrosła o 3,2% (dla gospodarstwa jednoosobowego do 614 zł, a dla 4-osobowej rodziny do 1 658 zł);
- granica ubóstwa relatywnego wzrosła dla obu typów gospodarstw o 5,9%, tj. dla gospodarstwa 1-osobowego do 858 zł, a dla 4-osobowej rodziny do 2 317 zł.

W 2019 r. – w stosunku do 2018 r., ustawowa granica ubóstwa była wyższa od minimum egzystencji (ubóstwo skrajne):

- dla 1-osobowego gospodarstwa o 14,2%;
- dla 4-osobowej rodziny o 27,4%.

Jednocześnie w 2019 r. wartość ustawowej granicy ubóstwa zmniejszyła się w relacji do granicy relatywnej i stanowiła odpowiednio:

- dla gospodarstwa jednoosobowego – 81,7% granicy relatywnej (mniej niż w 2018 r. o 4,8 pkt proc.);
- dla 4-osobowej rodziny z dziećmi – 91,1% (więcej niż w 2018 r. o 5,5 pkt proc.).

Tabela 2. Wartości granic ubóstwa wg wybranych typów gospodarstw domowych w latach 2016-2019 (w zł)^a

Wyszczególnienie	Wybrane gospodarstwa domowe w latach 2016-2019							
	gospodarstwa 1-osobowe				(2 dorosłych i 2 dzieci do lat 14) gospodarstwa 4-osobowe			
	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
	w złotych							
Granica ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji)	550	582	595	614	1 486	1 571	1 606	1 658
Granica ubóstwa relatywnego	770	799	810	858	2 080	2 157	2 187	2 317
Ustawowa granica ubóstwa ^b	634	634	701	701	2 056	2 056	2 112	2 112
% wartości granicy ustawowej w relacji do granicy ubóstwa skrajnego	115,3	108,9	117,8	114,2	138,4	130,9	131,5	127,3
% wartości granicy ustawowej w relacji do granicy ubóstwa relatywnego	82,3	79,3	86,5	81,7	98,8	95,3	96,6	91,1

^a Poziom granicy w IV kwartale

^b dla osoby samotnie gospodarującej próg ubóstwa wynosił: od października 2015 r. do września 2018 r. – 634 zł, od października 2018 r. – 701 zł, a od października 2018 r. – 701 zł. Dla osoby w gospodarstwie wieloosobowym próg ubóstwa wynosił: od października 2015 r. do września 2018 r. – 514 zł, a od października 2018 r. – 528 zł.

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Zasięgu ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2019 r.*, GUS, Warszawa 2020, s. 7.

Systematyczny spadek zasięgu ubóstwa ekonomicznego w woj. opolskim w latach 2014-2019 (wg wszystkich granic ubóstwa, w tym zwłaszcza ubóstwa skrajnego) przekłada się m.in. na coraz mniejszą liczbę klientów pomocy społecznej.

W latach 2014-2019 liczba świadczeniobiorców ośrodków pomocy społecznej spadła o ponad 39% (o 15,5 tys. – do 24 247 osób), w tym w samym 2020 r. o 2 148 osób, tj. o kolejne 8%.

W 2020 r. liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej stanowiła 2,5% ludności województwa (o 0,2 pkt proc. mniej niż w 2019 r.), tj. najmniej od lat, mimo corocznego zmniejszania się ludności regionu (w 2017 r. wskaźnik ten wynosił 3,2%, a w 2018 r. – 4,3%).

3. Bezrobocie jako istotna przyczyna ubóstwa w 2020 r.?

Wg stanu na 31 grudnia 2020 r. w woj. opolskim zarejestrowano 24 976 osób bezrobotnych (wzrost w stosunku do 2019 r. o 4 028 osób, tj. o 19,2%). **Wzrost liczby bezrobotnych w województwie nastąpił po raz pierwszy od 2012 r.**

Stopa bezrobocia wyniosła 6,9% (w 2019 r. - 5,8%, a w 2018 r. - 6,3%), co sytuowało woj. opolskie na 9 miejscu w kraju (wyższą stopę bezrobocia miało siedem województw).

Średni wskaźnik stopy bezrobocia w Polsce był niższy niż w woj. opolskim i wyniósł 6,2% (w 2019 r. – 5,2%, a w 2018 r. – 5,8%).

W 2020 r. - podobnie jak w ubiegłych latach, mimo spadku wskaźników bezrobocia, najwyższą stopę bezrobocia miały powiaty: głubczycki (10,2%, w 2019 r. – 8,9%) i prudnicki (10,0%, w 2019 r. – 8,9%), a najniższą Miasto Opole (3,7%, w 2019 r. - 2,7%).

W 2020 r. - po raz pierwszy od ponad dekady, liczba bezrobotnych wzrosła we wszystkich powiatach woj. opolskiego (w przeciwieństwie do lat 2014-2018, w których liczba bezrobotnych spadała sukcesywnie we wszystkich powiatach województwa, a minimalny wzrost bezrobotnych zanotowano w trzech powiatach dopiero w 2019 r.).

Największy wzrost liczby bezrobotnych w 2020 r. wystąpił w powiatach: nyskim (776 osób) i opolskim (672 osoby) oraz Mieście Opolu (746 osób), a najmniejszy w powiatach krapkowickim (112 osób) i strzeleckim (131 osób).

W 2020 r. wzrosła stopa bezrobocia w skali całego woj. opolskim (po raz pierwszy od 2013 r.) oraz we wszystkich powiatach (po raz pierwszy od 2010 r.).

Wzrost stopy bezrobocia w powiatach, w stosunku do 2019 r. - waha się od 0,3 pkt proc. (pow. strzelecki) do 1,9 pkt. proc. (pow. opolski).

Tabela 3. Bezrobocie w woj. opolskim w latach 2018-2020

Lp.	Powiat	Liczba bezrobotnych według stanu na 31 grudnia					Stopa bezrobocia w proc. *			
		2018 r.	2019 r.	2020 r.	Wzrost liczby bezrobotnych w 2020 r. w stosunku do 2019 r. - liczba	Wzrost/spadek w 2020 r. w % 2019 r.=100%	2018 r.	2019 r.	2020 r.	Wzrost w pkt. procentowych w stosunku do 2019 r.
1.	brzeski	2 479	2 156	2 447	291	113,5	8,9	7,7	8,8	1,1
2.	głubczycki	1 472	1 379	1 573	194	114,1	9,5	8,9	10,2	1,3
3.	kędzierzyńsko-kozielski	2 705	2 476	2 758	282	111,4	8,0	7,3	8,3	1,0
4.	kluczborski	1 561	1 475	1 765	290	119,7	7,4	7,1	8,5	1,4
5.	krapkowicki	1 435	1 457	1 569	112	107,7	5,2	5,4	5,9	0,5
6.	namysłowski	1 026	1 067	1 234	167	115,7	7,4	8,0	8,6	0,6
7.	nyski	3 250	2 981	3 757	776	126,0	7,9	7,2	9,0	1,8
8.	oleski	1 027	1 006	1 192	186	118,5	4,2	4,0	4,8	0,8
9.	opolski	2 226	1 926	2 598	672	134,9	6,3	5,5	7,4	1,9

Lp.	Powiat	Liczba bezrobotnych według stanu na 31 grudnia					Stopa bezrobocia w proc. *			
		2018 r.	2019 r.	2020 r.	Wzrost liczby bezrobotnych w 2020 r. w stosunku do 2019 r. - liczba	Wzrost/spadek w 2020 r. w % 2019 r.=100%	2018 r.	2019 r.	2020 r.	Wzrost w pkt. procentowych w stosunku do 2019 r.
10.	prudnicki	1 655	1 495	1 676	181	112,1	9,5	8,9	10,0	1,1
11.	strzelecki	1 273	1 300	1 431	131	110,1	5,1	5,1	5,4	0,3
12.	Miasto Opole	2 554	2 230	2 976	746	133,5	3,3	2,7	3,7	1,0
Woj. opolskie - razem		22 663	20 948	24 976	4 028	119,2	6,3	5,8	6,9	1,1

* stan na 31 grudnia

Źródło: obliczenia własne na podstawie *Analizy sytuacji na rynku pracy województwa opolskiego* w 2018 r., WUP w Opolu oraz Banku Danych Lokalnych GUS – Baza Dziedzina: Rynek pracy (20.04.2021 r.).

Wśród najważniejszych przyczyny nagłego wzrostu liczby zarejestrowanych bezrobotnych oraz stopy bezrobocia w 2020 r., po systematycznym ich wieloletnim spadku, wymienia się negatywny wpływ pandemii COVID-19 na rynek pracy, w tym okresowe zakazy lub ograniczenia działalności części branż gospodarki, szczególnie związanych z handlem, kulturą, zakwaterowaniem i gastronomią oraz innymi usługami życia codziennego.⁷ Bardziej też negatywne skutki rozprzestrzeniania się (od marca 2020 r.) choroby COVID-19 w Polsce dotyczą sektor prywatny, szczególnie jednostek, w których pracowało do 9 osób.⁸

Aktualnie brak dostępnych, szczegółowych analiz i badań regionalnych dot. wpływu pandemii COVID-19 na sytuację społeczno-gospodarczą woj. opolskiego, co utrudnia powiązanie zjawiska bezrobocia i jego nagłego wzrostu z problematyką ubóstwa, tym bardziej, że pandemia (i wprowadzone obostrzenia sanitarne) nadal występują.

Publikowane informacje statystyczne wskazują jedynie na zmiany na regionalnym rynku pracy w 2020 r. – w porównaniu do 2019 r., w tym:

- likwidację o prawie 39% więcej miejsc pracy, najczęściej w sektorze prywatnym, w podmiotach o liczbie pracujących od 10 do 49 osób oraz do 9 osób;
- utworzenie o ponad 13% mniej nowych miejsc pracy;
- spadek o prawie 36% wolnych miejsc pracy;
- spadek liczby pracujących o prawie 9,5%;⁹
- do rejestru REGON w woj. opolskim wpisano o ponad 17% mniej nowych podmiotów, a działalność zawiesiło o 12,3% więcej podmiotów niż rok wcześniej.¹⁰

Jednocześnie wskazuje się, że liczba pracujących w całej Polsce w IV kw. 2020 r. nieznacznie wzrosła, mimo występującej pandemii, a najwięcej miejsc pracy przybyło w ochronie zdrowia, rolnictwie oraz finansach i usługach. Wg części analityków, mimo zbliżającego się końca okresu ochronnego na rynku pracy, wynikającego z działania tarcz

⁷ Zob. *Wpływ epidemii COVID-19 na wybrane elementy rynku pracy w IV kwartale 2020 r.*, GUS, Informacja sygnałna 10.03.2021 r., <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/popyt-na-prace/wplyw-epidemii-covid-19-na-wybrane-elementy-ryнку-pracy-w-polsce-w-czwartym-kwartale-2020-r-,4,4.html> (26.04.2021 r.) oraz *Wpływ pandemii COVID-19 na koniunkturę gospodarczą – oceny i oczekiwania (dane szczegółowe oraz szeregi czasowe). Aneks do publikacji (marzec 2021 r.)*, GUS, 26.03.2021 r. <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/koniunktura/koniunktura/wplyw-pandemii-covid-19-na-koniunkturę-gospodarczą-oceny-i-oczekiwania-dane-szczegolowe-oraz-szeregi-czasowe-aneks-do-publicacji-marzec-2021,6,6.html> (26.04.2021 r.).

⁸ *Wpływ epidemii COVID-19 na wybrane elementy rynku pracy w IV kwartale 2020 r.*, s. 2

⁹ Zob. *Popyt na pracę w województwie opolskim w 2020 r.*, Urząd Statystyczny w Opolu, Opole 15.04.2021 <https://opole.stat.gov.pl/opracowania-bezace/opracowania-sygnałne/praca-wynagrodzenie/popyt-na-prace-w-województwie-opolskim-w-2020-r-,2,5.html> (23.04.2021 r.).

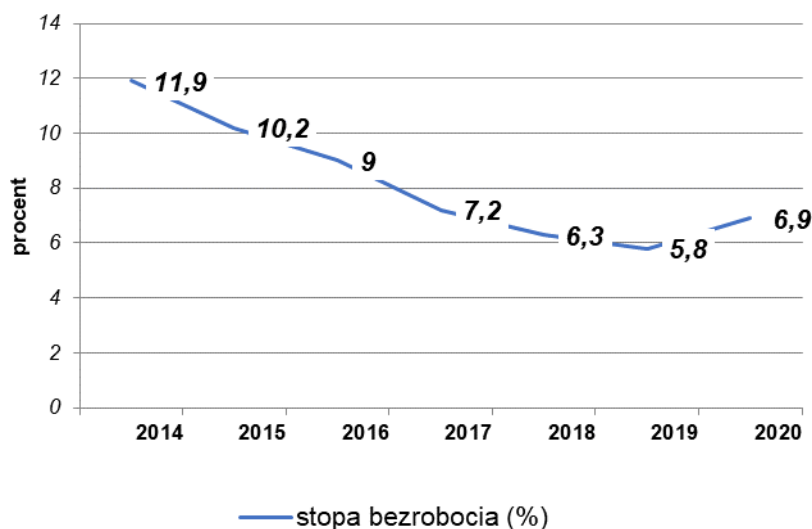
¹⁰ Zob. *Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON w województwie opolskim w 2020 r.*, Urząd Statystyczny w Opolu, Opole 31.03.2021 r. <https://opole.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/podmioty-gospodarcze/zmiany-strukturalne-grup-podmiotow-gospodarki-narodowej-w-rejestrze-regon-w-województwie-opolskim-w-2020-r-,3,31.html> (22.04.2021 r.).

osłonowych (tzw. Tarcze anty kryzysowe), i możliwej restrukturyzacji zatrudniania w niektórych branżach, *popyt na pracowników w innych sektorach może być na tyle silny, że zatrudnienie ogółem będzie rosło, a bezrobocie spadało*.¹¹

Dodatkowo w 2020 r. - po raz pierwszy od 2014 r., liczba zarejestrowanych bezrobotnych w woj. opolskim była większa niż świadczeniobiorców ośrodków pomocy społecznej, co przerwało równoczesny trend spadkowy liczby osób pozostających bez pracy i klientów pomocy społecznej. Od kilku lat równoczesny spadek tych dwóch zmiennych przyczyniał się do zmniejszenia się zasięgu ubóstwa i obniżenia zagrożenia jego wystąpienia w poszczególnych gminach woj. opolskiego.

W konsekwencji, odnotowany w 2020 r. nagły wzrost bezrobocia (wynikający głównie z nadzwyczajnej sytuacji, spowodowanej wirusem SARS-CoV-2) przy jednoczesnym, nadal utrzymującym się od kilku lat spadku liczby klientów pomocy społecznej, ma ograniczony wpływ na zagrożenie ubóstwem w woj. opolskim. Podobne do 2019 r. zmniejszenie się liczby świadczeniobiorców ośrodków pomocy społecznej (o ok. 8%) wskazuje, że wśród nowych bezrobotnych brak jest osób, których sytuacja życiowa, wymagałaby wsparcia z systemu pomocy społecznej. Oznacza to, że niespodziewana, zwiększona liczba zarejestrowanych bezrobotnych w 2020 r., w kontekście innych, podobnych do poprzednich lat lub nadal spadających, wskaźników przyjmowanych do obliczenia ubóstwa w regionie, ma zdecydowanie niższą wagę niż w poprzednich latach. Przekłada się to na wskaźniki zagrożenia ubóstwem, które w gminach woj. opolskiego pozostały na podobnym lub często niższym poziomie niż w 2019 r. (podstawowym warunkiem skorzystania ze świadczeń z pomocy społecznej jest spełnienie kryterium dochodowego, ustalonego obecnie na 701 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 528 zł dla osoby w rodzinie).

Wykres 8. Stopa bezrobocia w woj. opolskim w latach 2014 – 2020

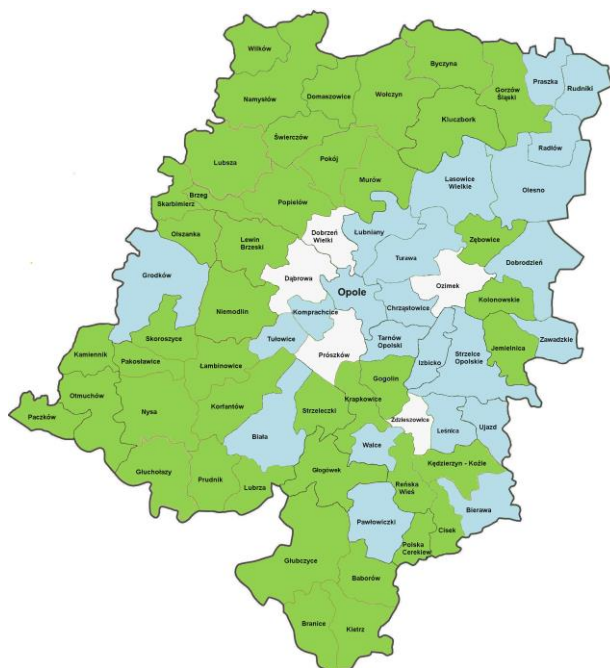
Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie danych WUP w Opolu oraz GUS (za lata 2014-2020)

¹¹ Anna Cieślak-Wróblewska, *Mimo covidu mamy mały cud na rynku pracy*, Rzeczpospolita, Publikacja: 22.04.2021, <https://www.rp.pl/Rynek-pracy/304229842-Mimo-covidu-mamy-maly-cud-na-ryнку-pracy.html> (26.04.2021 r.).

4. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim – wyniki badania

Na podstawie obliczeń dokonanych w oparciu o **metodę wzorca rozwoju** opracowano „ranking” gmin – od najmniej do najbardziej zagrożonych ubóstwem w woj. opolskim w 2020 r. Wskaźnik stopnia zagrożenia ubóstwem waha się od najniższej wartości w Kamienniku (0,577) do najwyższej wartości (1) w Prószkowie.

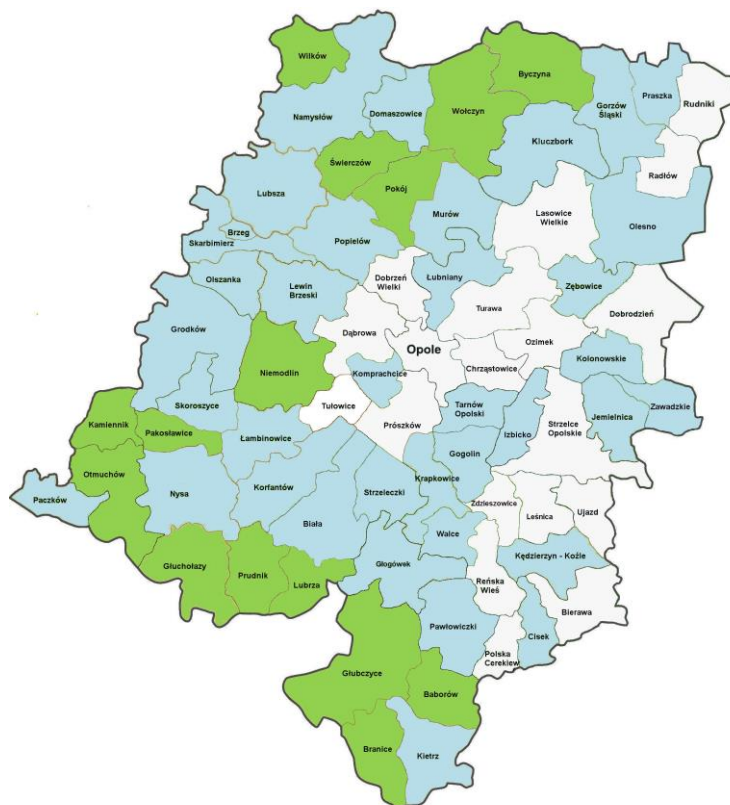
Mapa 1. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim obliczony wg metody wzorca rozwoju – stan na 31.12.2019 r.

Legenda:
Stopień zagrożenia ubóstwem w 2019 r.

wysoki	umiarkowany	niski	bardzo niski
0,000 - 0,500	0,501 - 0,600	0,601 - 0,700	0,701 - 1,000

Mapa 2. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim obliczony wg metody wzorca rozwoju – stan na 31.12.2020 r.

Legenda:
Stopień zagrożenia ubóstwem w 2020 r.

wysoki	umiarkowany	niski	bardzo niski
0,000 - 0,500	0,501 - 0,600	0,601 - 0,700	0,701 - 1,000

Tabela 4. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim
obliczony wg metody wzorca rozwoju – stan na 31.12.2020 r. – układ gminny

Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2020 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2020 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)
1.	Prószków	1,000	37.	Jemielnica	0,647
2.	Radłów	0,912	38.	Namysłów	0,643
3.	Chrzastowice	0,896	39.	Domaszowice	0,641
4.	Bierawa	0,849	40.	Popielów	0,640
5.	Dąbrowa	0,826	41.	Cisek	0,639
6.	Turawa	0,780	42.	Skarbimierz	0,638
7.	Rudniki	0,759	43.	Korfantów	0,637
8.	Strzelce Op.	0,759	44.	Skoroszyce	0,634
9.	Dobrodzień	0,745	45.	Nysa	0,634
10.	Zdzieszowice	0,743	46.	Pawłowiczki	0,633
11.	Dobrzeń Wlk.	0,738	47.	Murów	0,632
12.	Opole	0,730	48.	Gorzów Śl.	0,632
13.	Ozimek	0,720	49.	Łambinowice	0,621
14.	Tułowice	0,714	50.	Kluczbork	0,617
15.	Reńska Wieś	0,713	51.	Krapkowice	0,616
16.	Ujazd	0,713	52.	Zębowice	0,610
17.	Polska Cerekiew	0,709	53.	Kietrz	0,608
18.	Leśnica	0,702	54.	Brzeg	0,603
19.	Lasowice Wlk.	0,701	55.	Kędzierzyn-Koźle	0,602
20.	Gogolin	0,699	56.	Paczków	0,601
21.	Walce	0,695	57.	Pokój	0,599
22.	Izbicko	0,692	58.	Głuchołazy	0,597
23.	Olszanka	0,688	59.	Wołczyn	0,596
24.	Praszka	0,687	60.	Wilków	0,595
25.	Tarnów Op.	0,672	61.	Niemodlin	0,594
26.	Olesno	0,669	62.	Pakosławice	0,594
27.	Lewin Brzeski	0,668	63.	Branice	0,593
28.	Grodków	0,666	64.	Byczyna	0,592
29.	Kolonowskie	0,660	65.	Lubrza	0,591
30.	Łubniany	0,658	66.	Otmuchów	0,589
31.	Lubsza	0,657	67.	Głubczyce	0,588
32.	Głogówek	0,655	68.	Prudnik	0,587
33.	Strzeleczyki	0,652	69.	Baborów	0,587
34.	Biała	0,651	70.	Świerczów	0,585
35.	Zawadzkie	0,649	71.	Kamiennik	0,577
36.	Komprachcice	0,649			
	bardzo niski	niski		umiarkowany	wysoki

Tabela 5. Stopień zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim
obliczony wg metody wzorca rozwoju – stan na 31.12.2020 r. – układ powiatowy

Lp.	Powiat / Gmina	Wskaźnik	Lp.	Powiat / Gmina	Wskaźnik
BRZEG			OLESNO		
1.	Brzeg	0,603	1.	Dobrodzień	0,745
2.	Skarbimierz	0,638	2.	Gorzów Śl.	0,632
3.	Grodków	0,666	3.	Olesno	0,669
4.	Lewin Brzeski	0,668	4.	Praszka	0,687
5.	Lubsza	0,657	5.	Radłów	0,912
6.	Olszanka	0,688	6.	Rudniki	0,759
GŁUBCZYCE			7.	Zębowice	0,610
1.	Baborów	0,587	OPOLE		
2.	Branice	0,593	1.	Chrzastowice	0,896
3.	Głubczyce	0,588	2.	Dąbrowa	0,826
4.	Kietrz	0,608	3.	Dobrzeń Wik.	0,738
KĘDZIERZYN - KOŹLE			4.	Komprachcice	0,649
1.	Kędzierzyn-Koźle	0,602	5.	Łubniany	0,658
2.	Bierawa	0,849	6.	Murów	0,632
3.	Cisek	0,639	7.	Niemodlin	0,594
4.	Pawłowiczki	0,633	8.	Ozimek	0,720
5.	Polska Cerekiew	0,709	9.	Popielów	0,640
6.	Reńska Wieś	0,713	10.	Prószków	1
KLUCZBORK			11.	Tarnów Op.	0,672
1.	Byczyna	0,592	12.	Tułowice	0,714
2.	Kluczbork	0,617	13.	Turawa	0,780
3.	Lasowice Wik.	0,701	1.	OPOLE MIASTO	0,730
4.	Wolczyn	0,596	PRUDNIK		
KRAPKOWICE			1.	Biała	0,651
1.	Gogolin	0,699	2.	Głogówek	0,655
2.	Krapkowice	0,616	3.	Lubrza	0,591
3.	Strzeleczyki	0,652	4.	Prudnik	0,587
4.	Walce	0,695	STRZELCE OP.		
5.	Zdzieszowice	0,743	1.	Izbicko	0,692
NAMYSŁÓW			2.	Jemielnica	0,647
1.	Domaszowice	0,641	3.	Kolonowskie	0,660
2.	Namysłów	0,643	4.	Leśnica	0,702
3.	Pokój	0,599	5.	Strzelce Op.	0,759
4.	Świerczów	0,585	6.	Ujazd	0,713
5.	Wilków	0,595	7.	Zawadzkie	0,649
NYSA			Stopień zagrożenia ubóstwem		
1.	Głuchołazy	0,597	bardzo niski		
2.	Kamiennik	0,577	niski		
3.	Korfantów	0,637	umiarkowany		
4.	Łambinowice	0,621	wysoki		
5.	Nysa	0,634			
6.	Otmuchów	0,589			
7.	Paczków	0,601			
8.	Pakosławice	0,594			
9.	Skoroszyce	0,634			

Metoda *wzorca rozwoju* pozwoliła ustalić, że – tak samo jak w latach 2017-2019, w roku 2020 brak było w woj. opolskim gmin o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem.

Umiarkowany stopień ubóstwa odnotowano w 15 gminach (o 28 mniej niż w 2019 r.), zlokalizowanych w powiatach:

- nyskim (4 gminy: Głucholazy, Kamiennik, Otmuchów i Pakosławice);
- namysłowskim (3 gminy: Pokój, Świerczów i Wilków);
- głubczyckim (3 gminy: Baborów, Branice i Głubczyce);
- kluczborskim (2 gminy: Buczyna i Wołczyn);
- prudnickim (2 gminy: Lubrza i Prudnik);
- opolskim (Niemodlin).

Niski stopień ubóstwa występuje w 37 gminach (o 14 więcej niż w 2019 r.) znajdujących się powiatach:

- brzeskim (wszystkie 6 gmin: Brzeg, Skarbimierz, Grodków, Lewin Brzeski, Lubsza i Olszanka);
- nyskim (5 gmin: Korfantów, Łambinowice, Nysa, Paczków i Skoroszyce);
- opolskim (5 gmin: Komprachcice, Łubniany, Murów, Popielów i Tarnów Op.);
- strzeleckim (4 gminy: Izbicko, Jemielnica, Kolonowskie i Zawadzkie);
- oleskim (4 gminy: Gorzów Śl., Olesno, Praszka i Zębowice);
- krapkowickim (4 gminy: Gogolin, Krapkowice, Strzeleczy i Walce);
- kędzierzyńsko-kozielskim (3 gminy: Kędzierzyn-Koźle, Cisek i Pawłowiczki);
- namysłowskim (2 gminy: Domaszowice i Namysłów);
- prudnickim (2 gminy: Biała i Głogówek);
- głubczyckim (Kietrz);
- kluczborskim (Kluczbork);

Natomiast bardzo niski stopień zagrożenia ubóstwem odnotowano w 19 gminach (o 14 więcej niż w 2019 r.) w następujących powiatach:

- opolskim (7 gmin: Chrzastowice, Dąbrowa, Dobrzeń Wlk., Ozimek, Prószków, Tułowice i Turawa);
- kędzierzyńsko-kozielskim (3 gminy: Bierawa, Polska Cerekiew i Reńska Wieś);
- strzeleckim (3 gminy: Leśnica, Strzelce Op. I Ujazd);
- oleski (3 gminy: Dobrodzień, Radów i Rudniki);
- kluczborski (Lasowice Wlk.);
- krapkowicki (Zdzieszowice);
- Opole Miasto.

W 2020 r. odnotowano istotne, pozytywne zmiany w zakresie stopnia zagrożenia ubóstwem:

- o 14 wzrosła (z 5 do 19) liczba gmin o *bardzo niskim* stopniu zagrożenia ubóstwem,
- także o 14 wzrosła (z 23 do 37) liczba gmin o *niskim* stopniu zagrożenia ubóstwem,
- o 28 (z 43) zmniejszyła się liczba gmin, które zaliczono do grupy o *umiarkowanym* stopniu zagrożenia,
- **żadna gmina** (tak samo jak w latach 2017-2019) **nie znalazła się w grupie wysokiego stopnia zagrożenia ubóstwem**, co oznacza, że w większości samorządów umocniły się występujące w poprzednikach latach wskaźniki *miary rozwoju*.

Powyższe zmiany świadczą o istotnym utrwaleniu (a w 2020 r. zauważalnej poprawie) korzystnej sytuacji w obszarze problemów ubóstwa ekonomicznego w woj. opolskim. W 2020 r. zdecydowana większość gmin miała lepsze wskaźniki *miary rozwoju* niż

w 2019 r., co przełożyło się na zmniejszoną liczbę gmin o umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem na rzecz większych grup gmin o niskim i bardzo niskim stopniu ubóstwa (mimo, że jeden ze wskaźników, tj. bezrobocie, wzrósł w 2020 r., w przeciwieństwie do pozostałych, nadal zmniejszających się lub podobnych do ubiegłych lat, wskaźników, przyjętych do obliczania ubóstwa). Sytuacja, w której wzrost liczby bezrobotnych ma ograniczony, a w zasadzie znikomy wpływ na wyliczone w 2020 r. wskaźniki ubóstwa dla poszczególnych gmin województwa, to wyjątkowe zdarzenie, nie notowane w poprzednich latach. Wcześniej ta zmienna znacząco wpływała na obliczane wskaźniki ubóstwa, szczególnie w przypadku równoczesnego wzrostu innych zmiennych z obszaru pomocy społecznej. Oznacza to, że w 2020 r. siła wskaźnika bezrobocia została zniwelowana przez pozostałe, w dalszym ciągu spadające wskaźniki, a większa liczba zarejestrowanych bezrobotnych nie przełożyła się na zwiększone wsparcie udzielane przez system pomocy społecznej.

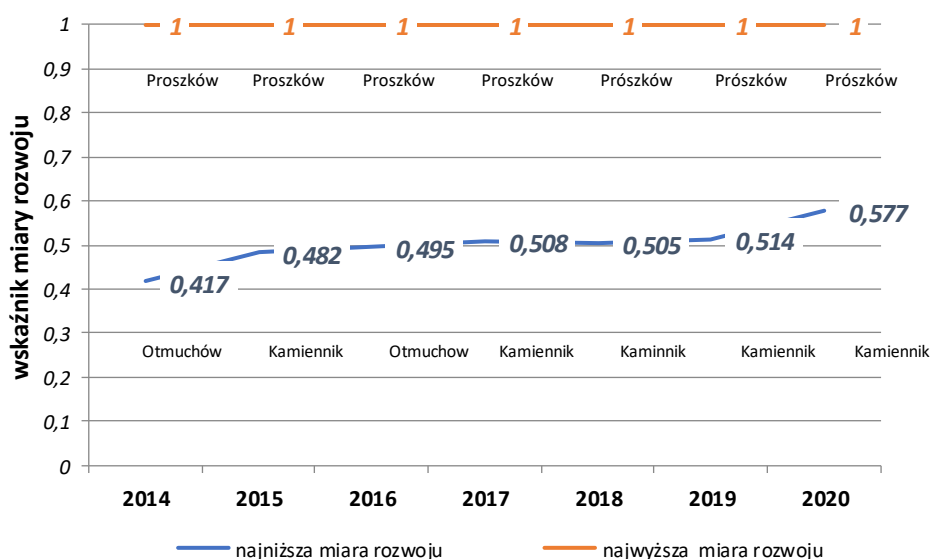
Niemniej należy zaznaczyć, że - na podstawie przeprowadzanych analiz z poprzednich lat, zmiana w znacznej części gmin jednego ze wskaźników, np. osób korzystających z pomocy z powodu ubóstwa, może wpłynąć na pogorszenie się ich miary rozwoju i usytuowanie w innych niż dotychczas grupach zagrożenia ubóstwem. Zwłaszcza, że w 2019 r. gminy miały zbliżone lub nieznacznie lepsze wskaźniki *miary rozwoju* niż w 2018 r., a większość z nich była w grupie o umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem i tylko nieznacznie przekraczała połowę miernika rozwoju, tj. 0,500 - wyznaczającej granicę zagrożenia ubóstwem w stopniu wysokim).

Wśród czynników, które w 2020 r. miały znaczny wpływ na utrwalenie korzystnych wskaźników społecznych, należy wymienić kolejne zmniejszenie się liczby świadczeniobiorców ośrodków pomocy społecznej (o ponad 39% od 2014 r., w tym w 2020 r. - w porównaniu do 2019 r., o kolejne 8%). Natomiast w przypadku bezrobocia, w większości gmin wzrost ten liczył średnio ok. 20 osób (gminy wiejskie) i ok. 63 osoby (gminy miejsko-wiejskie), co w skali wojewódzkiej spowodowało zauważalne zwiększenie się zarejestrowanych bezrobotnych (o ponad 19%), choć w samych gminach miało to ograniczone znaczenie (na 71 gmin województwa w 6 zanotowano nawet spadek liczby bezrobotnych, jednak liczył on od kilku do kilkunastu osób).

W konsekwencji, wpłynęło to na 4 zmienne, przyjęte do obliczenia stopnia zagrożenia ubóstwem, oraz - wyliczony na ich podstawie, wskaźnik miernika rozwoju dla poszczególnych gmin.

W 2020 r. najniższa wartość miary rozwoju wyniosła 0,577, tj. o 63 pkt więcej niż w 2019 r. (0,514).

Wykres 9. Gminy o najwyższych i najniższych wskaźnikach miary rozwoju w latach 2014-2020

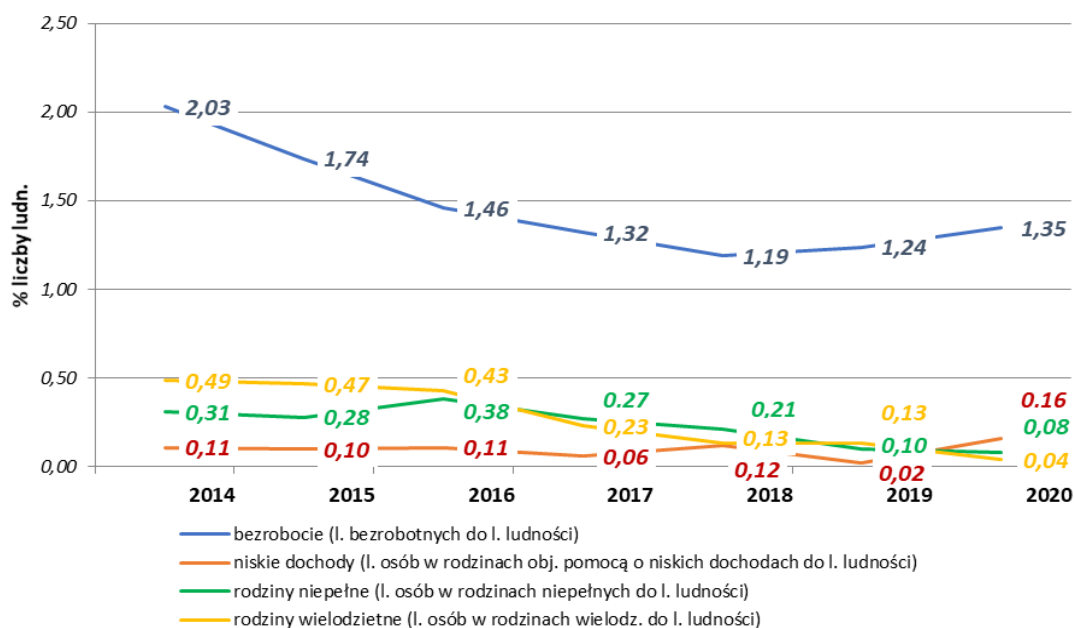

W 2020 r. - podobnie jak w latach poprzednich – najmniejsze zagrożenie ubóstwem odnotowano w Gminie Prószków (miara rozwoju o wartości 1 od 2014 r.), a gminą najbardziej zagrożoną ubóstwem był Kamiennik (miara rozwoju o wartości 0,577).

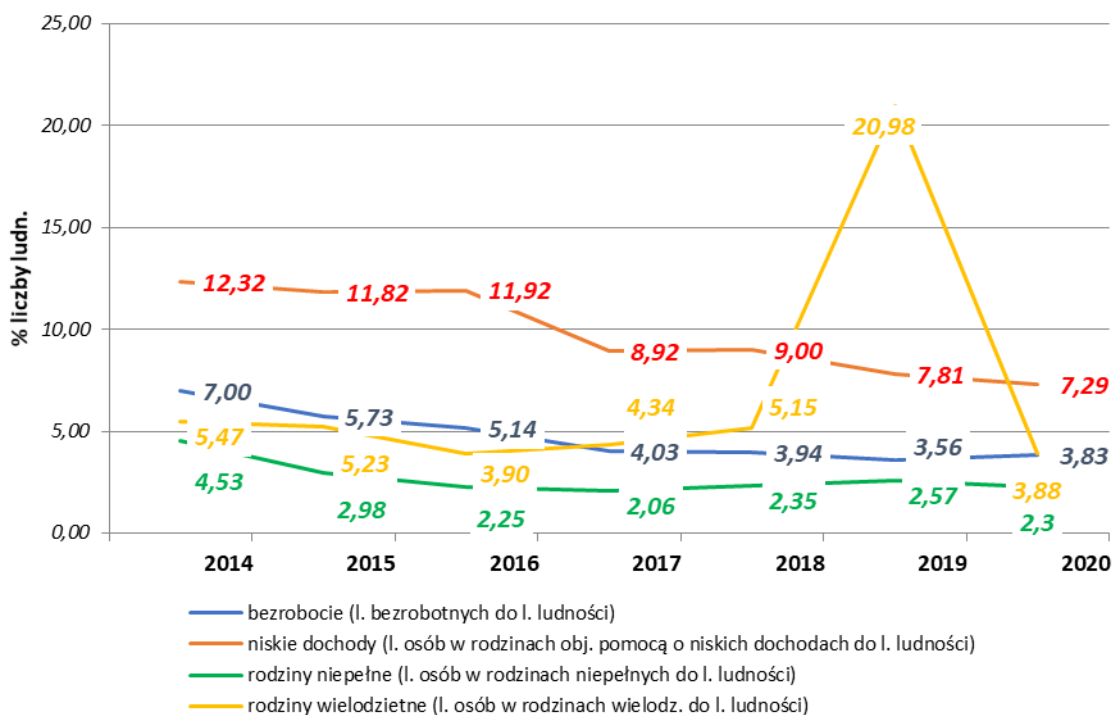
Wskaźniki poszczególnych zjawisk, wpływających w 2020 r. na stopień zagrożenia ubóstwem (przyjęte do obliczenia tego zjawiska) zawierały się w przedziałach:

- bezrobocie – od 3,83% w Baborowie do 1,35% w Leśnicy;
- niskie dochody – od 7,29% w Branicach do 0,16% w Radłowie;
- rodziny niepełne – od 2,30% w Kamienniku do 0,08% w Turawie,
- rodziny wielodzietne – od 3,88% w Otmuchowie do 0,04% w Chrzastowicach.

Wykres 10. Najniższe wartości zmiennych przyjętych do obliczenia stopnia zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim w latach 2014-2020

Wykres 11. Najwyższe wartości zmiennych przyjętych do obliczenia stopnia zagrożenia ubóstwem w woj. opolskim w latach 2014-2019

Najwyższe i najniższe wartości zmiennych w 2020 r., przyjęte do obliczeń, przyjmują niższe lub podobne wartości jak w roku poprzednim, z wyjątkiem wskaźnika rodzin wielodzietnych (20,98 w Kamienniku), który po gwałtownym wzroście w 2019 r. powrócił w 2020 r. do poziomu z 2018 r.

5. Wsparcie dla osób zagrożonych ubóstwem w woj. opolskim

5.1 Klienci ośrodków pomocy społecznej

W 2020 r. pomocą społeczną w gminach województwa opolskiego objęto 24 247 osób i rodzin, co stanowiło 2,5% mieszkańców województwa. W porównaniu do 2019 r. liczba beneficjentów pomocy społecznej spadła o 8,1%.

W stosunku do 2014 r. spadek liczby korzystających z pomocy społecznej wyniósł 15 587 osób (ponad 39%), a liczba bezrobotnych – mimo wzrostu ich liczby o 4 028 w 2020 r., zmniejszyła się w latach 2014-2020 o 41%.

W 2020 r. w rodzinach świadczeniobiorców pomocy społecznej było ogółem 36 054 osób, czyli wskaźnik deprivacji lokalnej¹² wyniósł 3,7% (był niższy niż w 2019 r. o 0,3 pkt proc).

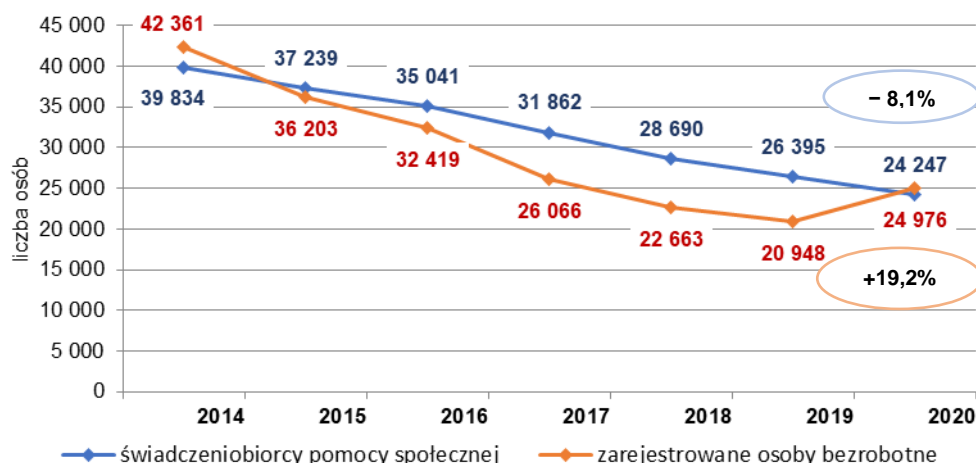
Spadek liczby klientów pomocy społecznej w 2020 r. - i we wcześniejszych latach, był efektem wielu czynników, w tym:

- sytuacją dochodową ludności, tj. uzyskiwaniem i posiadaniem na tyle wysokich dochodów, które uniemożliwiały otrzymanie świadczeń z pomocy społecznej;

¹² Liczba osób w rodzinach świadczeniobiorców do liczby mieszkańców (wg stanu na 30.06.2020 r, tj. najbardziej aktualnej na czas sporządzania analizy liczby ludności w woj. opolskim).

- wzrostem dochodów ludności większych niż podnoszone co 3 lata kwoty kryteriów dochodowych, uprawniających do korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej (obecne ustalone rozporządzeniem Rady Ministrów kryteria dochodowe obowiązują od 1 października 2018 r. i wynoszą: dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 701 zł, a dla osoby w rodzinie – 528 zł. Ich wysokość wpływa na kwoty części świadczeń pieniężnych wypłacanych z pomocy społecznej, np. zasiłku stałego i zasiłku okresowego);¹³
- poprawiającą się i korzystną sytuacją na opolskim rynku pracy w latach 2014-2019;
- wsparciem udzielanym pracownikom i pracodawcom w 2020 r. w związku z wystąpieniem pandemii COVID-19 (w tym pomoc bezpośrednia i pośrednia udzielana przez rząd i samorządy), które ograniczają otrzymanie wsparcia z pomocy społecznej;
- innymi działaniami wspierającymi osoby i rodziny w 2020 r., szczególnie starsze i niepełnosprawne, organizowane przez samorząd terytorialny i inne podmioty, w związku z potrzebą zachowania izolacji społecznej w wyniku wystąpienia pandemii (np. organizowana przez Samorząd Województwa Opolskiego/Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu pomoc mieszkańcom gmin województwa w formie m.in. dowozu posiłków i lekarstw do domów przez tzw. Kuriera społecznego). Część dotychczasowych lub potencjalnie nowych klientów pomocy społecznej otrzymało wsparcie w ramach działań i inicjatyw pomocowych zewnętrznych, bez konieczności składania wymaganych dokumentów w ośrodkach pomocy społecznej (do których dostęp był także czasowo ograniczony);
- realizowanymi programami socjalnymi, zwiększającymi dochody ludności (np. 500+, Dobry start, programy własne samorządu gminnego).

Wykres 12. Beneficjenci pomocy społecznej (ośrodków pomocy społecznej) oraz zarejestrowani bezrobotni w woj. opolskim w latach 2014-2020

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za lata 2014-2020 oraz danych WUP w Opolu za lata 2014-2020.

¹³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2018 r. w sprawie weryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. 2018 poz. 1358).

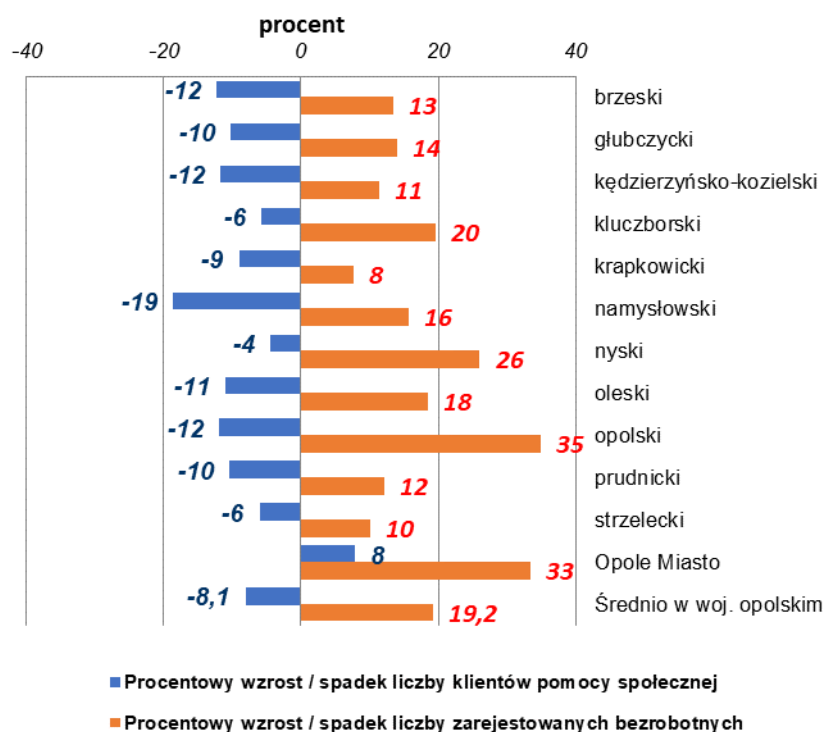
W okresie grudzień 2019 r. - grudzień 2020 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych wzrosła w woj. opolskim z 20 948 do 24 976 osób, tj. o 19,2% - 4 028 osób (w analogicznym okresie lat 2018-2019 r. spadek wyniósł 7,6% i 1 715 osób).

W układzie terytorialnym województwa opolskiego wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych odnotowano we wszystkich powiatach, w tym największy w powiecie opolskim (35%) i Opolu Mieście (33%).

W przypadku liczby klientów ośrodków pomocy społecznej ich liczba spadła we wszystkich powiatach województwa, z wyjątkiem Miasta Opola (liczba świadczeniobiorców wzrosła o 8%, tj. 159 osób).

Spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej był największy w powiecie namysłowskim (o 19%), a w sześciu innych był większy niż 10 proc. (w brzeskim, głubczyckim, kędzierzyńsko-kozielskim, oleskim, opolskim i prudnickim).

Wykres 13. Zmiana liczby zarejestrowanych bezrobotnych oraz klientów ośrodków pomocy społecznej w powiatach woj. opolskiego w latach 2019-2020 (w %)

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej, pieniężnych w naturze i usługach za lata 2019-2020 oraz danych WUP w Opolu za lata 2019-2020.

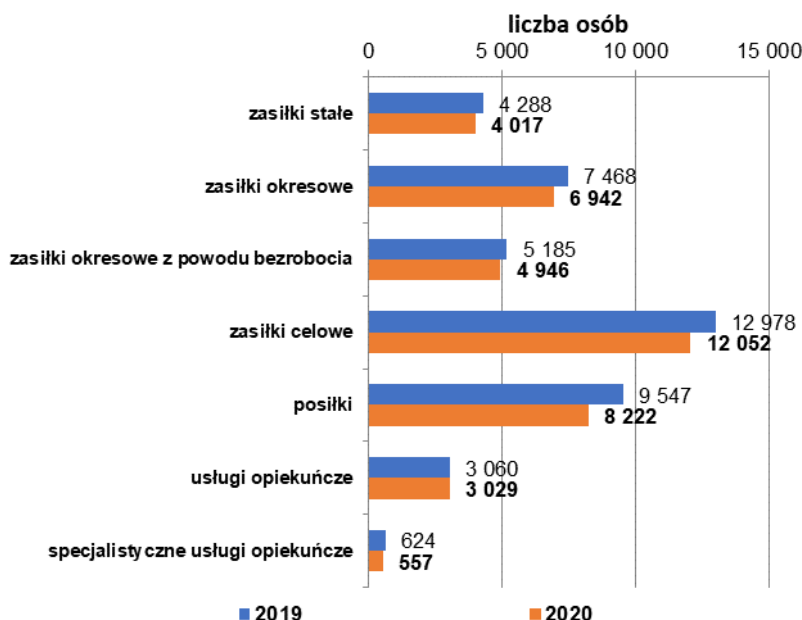
W latach 2019-2020 – podobnie jak w latach poprzednich, w strukturze świadczeniobiorców pomocy społecznej odnotowano:

- spadek liczby osób otrzymujących zasiłki okresowe o 7% (z 7 468 w 2019 r. do 6 942 w 2020 r.), w tym zwłaszcza zasiłki okresowe przyznane z powodu bezrobocia (z 5 185 do 4 946 osób, tj. o prawie 5%);
- spadek liczby osób korzystających z zasiłków celowych (o ponad 7%) oraz liczby osób objętych pomocą w formie posiłku (o prawie 14%);
- spadek liczby osób, którym przyznano zasiłek stały (z tytułu niezdolności do pracy) o 6,3%, tj. 271 osób.

Natomiast niepokojąca zmianą jest spadek liczby osób objętych usługami opiekuńczymi (o 1%) i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi (10,7%), zważywszy na zwiększającą się corocznie w województwie liczbę osób w podeszłym wieku.

Łącznie w 2020 r. usługami opiekuńczymi objęto 3 586 osoby (mniej o 98 osób niż w 2019 r.).

Wykres 14. Struktura świadczeniobiorców pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2019-2020

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej, pieniężnych w naturze i usługach w 2019 r. i 2020 r.

W 2020 r. najwyższy wskaźnik udziału korzystających z pomocy społecznej do liczby mieszkańców występował w powiatach: głubczyckim (3,9%) i nyskim (3,4%). Natomiast najmniej świadczeniobiorców do liczby ludności miały: Miasto Opole (1,7%) oraz powiaty: strzelecki i opolski (po 1,9%).

We wszystkich powiatach odnotowano spadek liczby świadczeniobiorców (największy w namysłowskim (-19%) z wyjątkiem Miasta Opola, w którym liczba klientów pomocy społecznej nieznacznie wzrosła (o 8%).

Tabela 6. Liczba osób i rodzin objętych pomocą ośrodków pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2019-2020 - wg powiatów

Powiaty	Klienci ośrodków pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2019-2020				
	2019 r.	Wskaźnik do liczby mieszkańców	2020 r.	Wskaźnik do liczby mieszkańców	Procentowy wzrost/spadek klientów pomocy społ. w 2020 r. w stosunku do 2019 r.
brzeski	2 753	3,1	2 413	2,7	-12
głubczycki	1 962	4,3	1 760	3,9	-10
kędzierzyńsko-kozielski	2 306	2,5	2 034	2,2	-12
kluczborski	2 084	3,2	1 965	3,0	-6
krapkowicki	1 504	2,4	1 369	2,2	-9
namysłowski	1 352	3,2	1 099	2,6	-19
nyski	4 839	3,6	4 625	3,4	-4
oleski	1 438	2,2	1 280	2,0	-11
opolski	2 673	2,2	2 354	1,9	-12

Powiaty	Klienci ośrodków pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2019-2020				
	2019 r.	Wskaźnik do liczby mieszkańców	2020 r.	Wskaźnik do liczby mieszkańców	Procentowy wzrost/spadek klientów pomocy społ. w 2020 r. w stosunku do 2019 r.
prudnicki	1 961	3,6	1 756	3,2	-10
strzelecki	1 515	2,0	1 425	1,9	-6
Opole Miasto	2 008	1,6	2 167	1,7	8
Razem woj.	26 395	2,7	24 247	2,5	-8,1

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdania MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za 2019 r. i 2020 r.

5.2 Koszt pomocy środowiskowej w latach 2019-2020

Całkowity koszt świadczeń udzielonych przez ośrodki pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2019-2020 uwzględnia:

1. świadczenia pieniężne (zasiłki stałe, zasiłki okresowe i zasiłki celowe);
2. świadczenia niepieniężne (posiłki, usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, udzielenie schronienia, ubrania, sprawienie pogrzebu oraz inne świadczenia rzeczowe, w tym pomoc na usamodzielnienie wychowanków instytucji wsparcia wskazanych w art. 88 ustawy o pomocy społecznej oraz pomoc dla uchodźców).

W 2020 r. koszt świadczeń pomocy społecznej w woj. opolskim, udzielonych przez gminy, wyniósł ponad 87 250 tys. zł, tj. o 1,9% mniej niż w 2019 r.

W 2020 r. – w porównaniu do 2019 r., główną przyczyną delikatnego spadku udzielanej pomocy był spadek kosztu udzielonych zasiłków stałych (o 2,4%) oraz zasiłków celowych (o 9,4%), mimo, że pozostałe koszty pomocy środowiskowej pozostały na ubiegłorocznym poziomie lub minimalnie wzrosły.

Wpływ na zmniejszenie się ogólnego kosztu świadczeń pomocy społecznej miała m. in. mniejsza liczba świadczeniobiorców zasiłków stałych i celowych oraz utrzymujące się od 2018 r. kwoty kryteriów dochodowych, uprawniających do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej.

Tabela 7. Koszt świadczeń udzielanych przez ośrodki pomocy społecznej woj. opolskiego w latach 2019-2020

Lp.	Wyszczególnienie	Koszt środowiskowej pomocy społecznej w zł w latach 2019-2020		
		2019 r.	2020 r.	Wzrost/spadek w 2020 r. 2019 R.=100%
1	Koszt pomocy środowiskowej – ogółem*, w tym:	88 978 161	87 250 204	98,1
2	zasiłki stałe	23 061 409	22 502 254	97,6
3	zasiłki okresowe, z tego:	18 095 460	18 229 890	100,7
4	dotacja budżetu państwa	18 045 187	18 152 201	100,6
5	środki własne gminy	50 273	77 689	154,5
6	zasiłki celowe	15 846 093	14 361 758	90,6
7	usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	20 086 819	20 079 167	100,0
8	pozostałe świadczenia (schronienie, posiłki, sprawienie pogrzebu, ubranie, usamodzielnienie, inne)	11 888 380	12 077 135	101,6
9	Liczba świadczeniobiorców	26 395	24 247	91,9

Lp.	Wyszczególnienie	Koszt środowiskowej pomocy społecznej w zł w latach 2019-2020		
		2019 r.	2020 r.	Wzrost/spadek w 2020 r. 2019 R.=100%
10	Liczba mieszkańców**	984 345	980 771	99,6
11	Średnia - roczna wartość pomocy ogółem dla beneficjenta w zł (wiersz 1 / wiersz 9)	3 371	3 598	106,7
12	Średnia - roczna wartość zasiłków pieniężnych w zł (w. 2+3+6 / w. 9)	2 107	2 272	105,2
13	Średnia roczna wartość pomocy w zł na 1 mieszkańca (w. 1 / w. 10)	90	89	98,9

* wartość pomocy uwzględnia zadania powiatu (pomoc na usamodzielnienie dla wychowanków instytucji wymienionych w art. 88 ustawy o pomocy społecznej oraz pomoc dla uchodźców).

** stan na 30.06.2019 r. oraz 30.06.2020 r.

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdania MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach w 2019 r. i 2020 r.

Średnia, roczna wartość pomocy przypadająca w 2020 r. na jednego świadczeniobiorcę wyniosła 3 598 zł (o prawie 7% więcej niż w 2019 r.), co wynika z większego – podobnego niż w poprzednim roku, spadku liczby klientów pomocy społecznej (po ok. 8%) niż ogólnego, minimalnego spadku kosztu pomocy społecznej.

Jednocześnie potwierdzeniem podobnych lub niższych kosztów części świadczeń, poniesionych przez pomoc społeczną w 2020 r. (w stosunku do 2019 r.), jest przeciętna, miesięczna wartości zasiłku stałego (spadek o 0,1%, z 545 zł w 2019 r. do 544,9 zł w 2020 r.) oraz wartość rocznej pomocy w formie zasiłku celowego (spadek o 8,4%, z 1 203 zł w 2019 r. do 1 102 zł w 2020 r.).

Natomiast w przypadku zasiłku okresowego – jego średnia, miesięczna wartość wzrosła z 369 zł do 380 zł (o 2,9%).

Tabela 8. Świadczenia pieniężne pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2019-2020

FORMY POMOCY PIENIĘŻNEJ	2019 r.	2020 r.	Wzrost/spadek w 2020 r. 2019 r.=100%
ZASIŁKI STAŁE			
liczba świadczeniobiorców	4 288	4 017	93,7
liczba świadczeń	42 292	41 322	97,7
koszt świadczeń w zł	23 061 409	22 502 254	97,6
średnia wartość 1 zasiłku	545	544,6	99,9
ZASIŁKI OKRESOWE			
liczba świadczeniobiorców	7 468	6 942	93,0
liczba świadczeń	49 066	47 988	97,8
koszt świadczeń w zł	18 095 460	18 229 890	100,7
średnia wartość 1 zasiłku	369	380	102,9
ZASIŁKI CELOWE			
liczba świadczeniobiorców	13 175	12 052	91,5
koszt świadczeń w zł	15 846 093	13 283 784	83,8
średnia-roczna wartość 1 zasiłku	1203	1102	91,6

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie Sprawozdań MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za 2019 r. i 2020 r.

5.3 Miara rozwoju a pomoc pieniężna udzielana przez ośrodki pomocy społecznej w woj. opolskim w latach 2019-2020

Celem oceny efektywności świadczeń pomocy społecznej udzielanych w gminach województwa opolskiego, przeprowadzono analizę, polegającą na porównaniu średnich wartości tych świadczeń ze wskaźnikami określającymi stopień zagrożenia ubóstwem. Podobnie jak w latach ubiegłych, analiza uwzględnia łączny koszt pomocy społecznej, tj. świadczenia pomocy środowiskowej (pieniężne i rzeczowe) oraz pomoc na usamodzielnienie wychowanków ośrodków wsparcia (placówek opiekuńczo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, zakładów poprawczych itp.), a także pomoc dla uchodźców.¹⁴

W 2020 r. łączny koszt świadczeń z pomocy społecznej (środowiskowej) udzielonej w gminach woj. opolskiego wyniósł **87 250 tys. zł**, z tego przeznaczono:

- a) 22 502 tys. zł na wypłatę zasiłków stałych;
- b) 18 230 tys. zł na zasiłki okresowe (z tego 78 tys. zł stanowiły środki własne gmin, a 18 152 tys. zł dotacja budżetu państwa);
- c) 14 362 tys. zł na zasiłki celowe;
- d) 20 079 tys. zł na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze;
- e) 12 077 tys. zł na pozostałe świadczenia, w tym głównie na:
  - zakup posiłków – 7 017 tys. zł;
  - inne świadczenia rzeczowe i finansowe – 4 724 tys. zł (schronienie, odzież, sprawienie pogrzebu oraz pomoc na usamodzielnienie wychowanków ośrodków wsparcia itp.).

W 2020 r. średnioroczna wartość pomocy przypadająca na 1 beneficjenta pomocy społecznej w woj. opolskim wyniosła 3 598 zł (o 227 zł więcej niż w 2019 r., tj. o 6,7%).

Wysokość pomocy społecznej przypadająca na jednego świadczeniobiorcę i mieszkańca gminy porównano z obliczonymi wskaźnikami zagrożenia ubóstwem dla poszczególnych gmin w woj. opolskim.

W 2020 r. **wartość średniej, rocznej pomocy przypadającej na 1 świadczeniobiorcę wahała się od 7 775 zł w Prószkowie** (gmina o najmniejszym stopniu zagrożenia ubóstwem - miara rozwoju wynosząca 1) **do 754 zł w Otmuchowie** (gmina z jednym z najwyższych wskaźniku zagrożenia ubóstwem - miara rozwoju 0,589).

Tabela 9. Koszt pomocy społecznej w gminach w woj. opolskim, przypadający na 1 świadczeniobiorcę i 1 mieszkańca gminy w 2020 r.

Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2020 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	koszt pomocy przypadający w roku na 1 świadczeniobiorcę w zł		Wzrost/spadek w 2020 r. 2019r.=100%	Koszt pomocy przypadający na 1 mieszkańca w 2020 r. w zł
			2019 r.	2020 r.		
1.	Prószków	1,000	7 459	7 775	104,2	124
2.	Radłów	0,912	4 958	5 592	112,8	69
3.	Chrząstowice	0,896	2 014	2 131	105,8	35
4.	Bierawa	0,849	5 182	4 792	92,5	43
5.	Dąbrowa	0,826	3 948	4 768	120,8	37
6.	Turawa	0,780	1 903	2 149	113,0	31
7.	Rudniki	0,759	2 177	2 854	131,1	60
8.	Strzelce Op.	0,759	2 943	3 518	119,5	65
9.	Dobrodzień	0,745	4 529	4 490	99,2	66

¹⁴ Średnia wartość pomocy obliczona poprzez podzielenie wartości pomocy przez liczbę osób, którym decyzją przyznano świadczenie (bez względu na rodzaj i formę świadczenia oraz źródło finansowania).

Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2020 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	koszt pomocy przypadający w roku na 1 świadczeniobiorcę w zł		Wzrost/spadek w 2020 r. 2019r.=100%	Koszt pomocy przypadający na 1 mieszkańca w 2020 r. w zł
			2019 r.	2020 r.		
10.	Zdzieszowice	0,743	3 257	3 519	108,1	36
11.	Dobrzeń Wlk.	0,738	1 376	1 637	119,0	38
12.	Opole	0,730	5 072	5 541	109,2	94
13.	Ozimek	0,720	4 968	4 961	99,9	73
14.	Tułowice	0,714	3 664	3 767	102,8	51
15.	Reńska Wieś	0,713	2 592	2 537	97,9	40
16.	Ujazd	0,713	2 398	3 077	128,3	56
17.	Polska Cerekiew	0,709	4 352	4 292	98,6	77
18.	Leśnica	0,702	2 277	2 384	104,7	29
19.	Lasowice Wlk.	0,701	4 193	4 158	99,2	48
20.	Gogolin	0,699	3 203	3 718	116,1	58
21.	Walce	0,695	2 311	1 386	60,0	25
22.	Izbicko	0,692	2 600	2 792	107,4	38
23.	Olszanka	0,688	2 727	3 604	132,1	46
24.	Praszka	0,687	4 877	5 023	103,0	73
25.	Tarnów Op.	0,672	3 180	3 462	108,9	46
26.	Olesno	0,669	2 682	3 068	114,4	70
27.	Lewin Brzeski	0,668	3 272	3 706	113,3	115
28.	Grodków	0,666	3 962	4 958	125,1	76
29.	Kolonowskie	0,660	3 737	4 246	113,6	104
30.	Łubniany	0,658	1 612	1 735	107,6	44
31.	Lubsza	0,657	3 810	3 956	103,8	89
32.	Głogówek	0,655	3 180	3 618	113,8	62
33.	Strzeleczy	0,652	2 912	3 282	112,7	52
34.	Biała	0,651	4 413	5 027	113,9	81
35.	Zawadzkie	0,649	2 620	2 267	86,5	57
36.	Komprachcice	0,649	5 022	5 016	99,9	64
37.	Jemielnica	0,647	3 232	2 561	79,2	55
38.	Namysłów	0,643	2 377	2 954	124,3	45
39.	Domaszowice	0,641	2 259	3 087	136,6	116
40.	Popielów	0,640	2 193	2 551	116,3	64
41.	Cisek	0,639	2 480	2 610	105,3	50
42.	Skarbimierz	0,638	3 421	3 693	107,9	60
43.	Korfantów	0,637	3 804	4 684	123,1	81
44.	Skoroszyce	0,634	2 344	2 433	103,8	41
45.	Nysa	0,634	3 940	4 250	107,9	82
46.	Pawłowiczki	0,633	3 795	4 098	108,0	87
47.	Murów	0,632	2 503	2 302	92,0	61
48.	Gorzów Śl.	0,632	2 573	2 885	112,2	83
49.	Łambinowice	0,621	3 425	3 721	108,7	97
50.	Kluczbork	0,617	2 520	2 490	98,8	73
51.	Krapkowice	0,616	3 025	3 213	106,2	113
52.	Zębowice	0,610	2 710	2 872	106,0	87
53.	Kietrz	0,608	2 925	3 439	117,6	102
54.	Brzeg	0,603	3 964	4 660	117,6	173
55.	Kędzierzyn-Koźle	0,602	3 590	2 975	82,9	74
56.	Paczków	0,601	3 387	3 270	96,6	99
57.	Pokój	0,599	2 316	2 394	103,3	117
58.	Głucholazy	0,597	3 642	3 697	101,5	144
59.	Wolczyn	0,596	2 589	2 782	107,4	104
60.	Wilków	0,595	3 584	3 333	93,0	100
61.	Niemodlin	0,594	3 939	4 605	116,9	164
62.	Pakosławice	0,594	2 925	2 662	91,0	106
63.	Branice	0,593	3 119	3 315	106,3	174
64.	Byczyna	0,592	2 578	2 802	108,7	100
65.	Lubrza	0,591	2 596	3 046	117,3	103
66.	Otmuchów	0,589	888	754	84,9	75
67.	Głubczyce	0,588	3 932	4 097	104,2	160
68.	Prudnik	0,587	3 922	4 343	110,7	195
69.	Baborów	0,587	4 891	4 811	98,4	195

Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2020 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	koszt pomocy przypadający w roku na 1 świadczeniobiorcę w zł		Wzrost/spadek w 2020 r. 2019r.=100%	Koszt pomocy przypadający na 1 mieszkańca w 2020 r. w zł
			2019 r.	2020 r.		
70.	Świerczów	0,585	2 544	3 075	120,9	163
71.	Kamiennik	0,577	5 752	4 303	74,8	387

Bardzo wysokie wartości pomocy przypadającej w 2020 r. na 1 świadczeniobiorcę (pow. 5 tys. zł rocznie) odnotowywano również w: Radłowie (5 592 zł), Opolu (5 541 zł), Białej (5 027 zł), Praszce (5 023 zł) i Komprachcicach (5 016 zł) – tj. w gminach o *niskim* i *bardzo niskim* stopniu zagrożenia ubóstwem.

Natomiast świadczenia w wysokości przekraczającej 4 tys. zł rocznie odnotowano w 17 gminach, w tym w 5 gminach o umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem (Baborów, Niemodlin, Prudnik, Kamiennik i Głubczyce), w średnim przedziale wsparcia od 4 961 zł w Ozimku do 4 097 zł w Głubczycach).

W latach 2019-2020 w zdecydowanej większości gmin średnia wartość pomocy wzrosła (lub była na podobnym poziomie), w tym najbardziej w Domaszowicach (o 36,6%) i Olszance (o 32%). Natomiast spadek kwoty świadczeń zanotowano w 19 gminach, w tym najbardziej w Walcach (o 40%) i Kamienniku (o 25,2%) – w 2019 były tylko 4 gminy, w których odnotowano zmniejszenie się kwoty świadczeń na klienta pomocy społecznej.

W 2020 r. średnioroczna wartość pomocy społecznej przypadającej na 1 mieszkańca województwa wynosiła 89 zł (w 2019 r. – 90 zł) i wahała się od 25 zł w Walcach do 387 zł w Kamienniku.

Wartość tego wskaźnika zależy od procentowego udziału liczby beneficjentów pomocy społecznej wśród mieszkańców gminy (im większy udział osób objętych pomocą społeczną, tym wartość wskaźnika jest większa), choć w zależności od potencjału ekonomicznego gminy, w tym większych środków wydawanych na pomoc społeczną, mogą występować odstępstwa od tej zależności. Niemniej można zauważyć, że (podobnie jak w latach ubiegłych) średnia pomoc przypadająca na 1 mieszkańca jest jedna z największych w gminach o najwyższych wskaźnikach zagrożenia ubóstwem. Są to też gminy, które jednocześnie mają wysoki udział beneficjentów pomocy społecznej wśród mieszkańców – np. Kamiennik 387 zł, Baborów i Prudnik po 195 zł, Niemodlin (164 zł).

Podobnie jak w latach poprzednich utrzymuje się też stała zależność między niskim lub bardzo niskim stopniem zagrożenia ubóstwem i najniższymi wartościami rocznej pomocy przypadającej na 1 mieszkańca w gminie (mniejszymi niż 40 zł). Są to: Walce (25 zł), Leśnica (29 zł), Turawa (31 zł), Chrzastowice (35 zł), Zdieszowice (36 zł), Dąbrowa (37 zł), Dobrzeń Wik. I Izbicko (po 38 zł).

Przy czym istotnym jest, że wartość średniorocznej pomocy na mieszkańca uwzględnia także te świadczenia pieniężne, które są wypłacane osobom w wyniku zdarzeń jednorazowych (np. klęska żywiołowa), co może w poszczególnych latach inaczej pozycjonować konkretną gminę.

W 2020 r. - podobnie jak w latach poprzednich, istotną częścią wydatków samorządu gminnego stanowił koszt pobytu osób (mieszkańców gminy) w domach pomocy społecznej, który wyniósł 51 627 tys. zł, tj. o 7,2% więcej niż w 2019 r. (w 2019 r. wzrost wynosił 9%). W relacji do 2014 r. koszt ten wzrósł o 70%.

Stopniowy wzrost obciążeń budżetów gmin kosztami tego rodzaju pomocy stacjonarnej istotnie ogranicza możliwości finansowania innych form wsparcia, zwłaszcza udzielanych w środowisku lokalnym. Wysoki koszt pobytu w placówkach całodobowej opieki jest istotnym argumentem uzasadniającym konieczność zmian systemowych, polegających na deinstytucjonalizacji usług społecznych.

Tabela 10. Koszt pomocy społecznej (środowiskowej) udzielanej przez ośrodki pomocy społecznej woj. opolskiego oraz koszt opłaty za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2014-2020

Lp.	Wyszczególnienie	Rok						Wzrost w 2020 r. 2019 r.=100%	
		2014	2015	2016	2017	2018	2019		2020
		w tys. zł							
1.	Koszt pomocy środowiskowej wraz z opłatą za pobyt mieszkańców w DPS (w.2+w.3), z tego:	122 306	126 074	132 323	131 247	130 731	137 406	139 249	101,3
2.	budżet państwa*	65 344	64 907	66 914	62 100	52 829	56 954	55 397	97,3
3.	budżet gmin	56 962	61 167	65 409	69 147	77 902	80 452	83 852	104,2
4.	<i>w tym koszt opłaty gminy za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej</i>	30 305	32 665	36 140	38 946	44 183	48 145	51 627	107,2
5.	<i>Udział opłaty za pobyt w DPS w ogólnym koszcie świadczeń %</i>	24,8	25,9	27,3	29,7	33,8	35,0	37,1	x

*bez dotacji budżetu państwa na utrzymanie miejsc w DPS dla osób umieszczonych przed 1 kwietnia 2004 r.

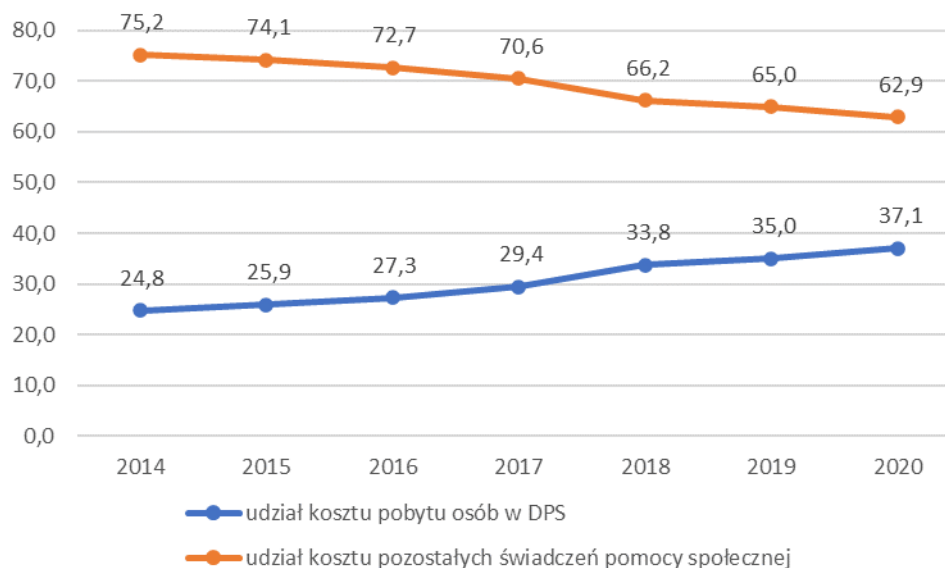
Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie *Sprawozdania MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach* za lata 2014-2020

W latach 2019-2020 koszt pomocy społecznej w woj. opolskim zwiększył się o 1,3% (głównie ze względu na wzrost świadczeń niepieniężnych w formie schronienia dla osób np. w schronisku dla bezdomnych i noclegowni), przy czym:

- koszt świadczeń finansowanych z budżetu państwa spadł o 2,7% (m. in. ze względu na spadek kosztu zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłęską żywiołową lub ekologiczną, a także kosztu specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi – w ramach zadań zleconych gminom);
- koszt pomocy finansowanej z budżetów gmin wzrósł o 4,2%, w tym najbardziej koszt ponoszony przez gminy w związku z udzieleniem schronienia (o ponad 1,6 mln zł, tj. 54%) oraz odpłatnością za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej (o prawie 3,5 mln zł, tj. 7,2%).

W konsekwencji – mimo wzrostu wydatków na pomoc społeczną, nadal procentowy udział kosztu innych świadczeń środowiskowej pomocy społecznej sukcesywnie maleje, na rzecz wzrostu opłat ponoszonych przez gminy za pobyt osób w domach pomocy społecznej (w latach 2014-2020 procentowy udział kosztu innych świadczeń zmniejszył się o 12,3 pkt proc., tym samym wpływając na wzrost udziału kosztu pobytu osób w domach pomocy społecznej z 24,8% do 37,1%, tj. o 12,3 pkt proc.).

Wykres 15. Procentowy udział kosztu innych świadczeń pomocy społecznej (środowiskowej) oraz opłat gmin za pobyt osób w domach pomocy społecznej – w latach 2014-2020

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu na podstawie *Sprawozdania MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach* za lata 2014-2020.

6. Wnioski

Z przeprowadzonych badań wynika, że:

- 1) w 2019 r. w województwie opolskim – podobnie jak w latach ubiegłych, zmniejszył się zasięg ubóstwa ekonomicznego według przyjętych granic ubóstwa:
  - ubóstwo skrajne (egzystencjalne) objęło 1,3% ludności (w Polsce 4,2%) - w 2018 r. było to 2,6% (w Polsce 5,4%);
  - ubóstwo relatywne dotyczyło 7,9% mieszkańców (w Polsce – 13,0%) - w 2018 r. 9,3% (w Polsce 14,2%);
  - poniżej ustawowej granicy ubóstwa żyło 4,3% ludności (w kraju 9,0%) - w 2018 r. 6,2% (w Polsce 10,9%).

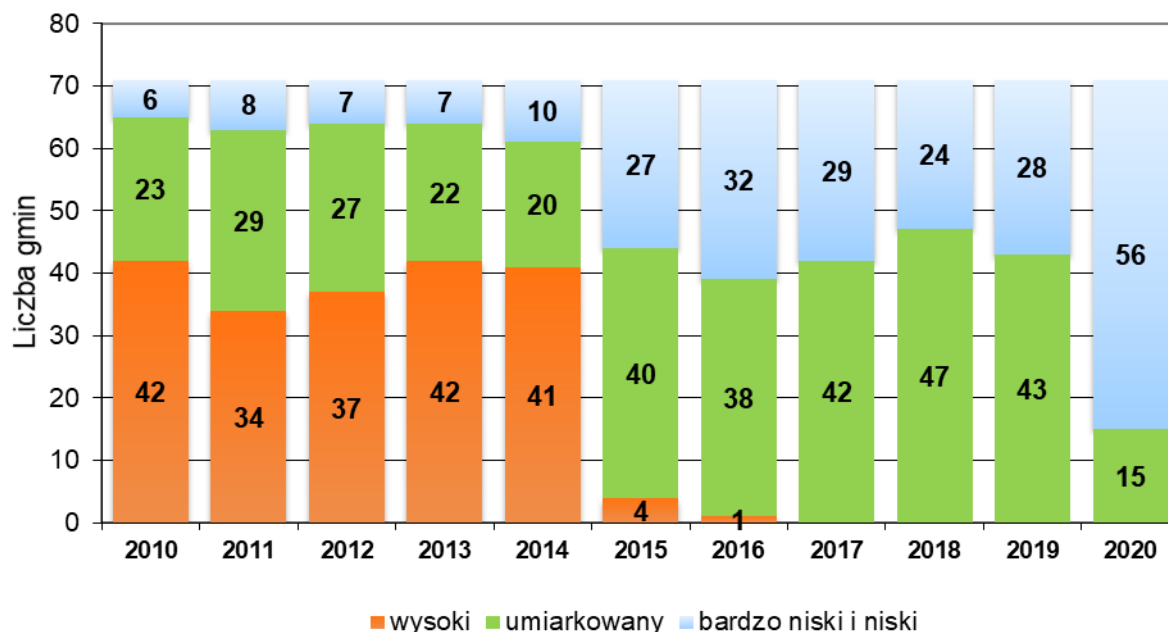
Z powyższego wynika, że w 2019 r. (brak danych za 2020 r.) w woj. opolskim nadal obserwowano poprawę sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych (spadek zasięgu ubóstwa ekonomicznego). **W woj. opolskim spadek ubóstwa - wg wszystkich wymienionych granic, trwa nieprzerwanie od 2015 r.**, w przeciwieństwie do zwiększającego się okresowo ubóstwa w Polsce (w 2018 r.) i w poszczególnych województwach kraju w latach 2015-2019.

W 2019 r. zasięg ubóstwa ekonomicznego w woj. opolskim zmniejszył się do najniższych lub jednych z najniższych wartości w kraju (ubóstwo skraje – 1 pozycja, ubóstwo relatywne – 2 pozycja, ustawowa granica ubóstwa – 2 pozycja);

- 2) w 2020 r. – po raz pierwszy od 2012 r., zwiększyła się liczba bezrobotnych w woj. opolskim (o 19,2%) oraz stopa bezrobocia (do 6,9%), która wzrosła pierwszy raz od 7 lat.

- 3) w 2020 r. liczba bezrobotnych zwiększyła się jednocześnie we wszystkich powiatach woj. opolskiego (taka sytuacja nastąpiła po raz pierwszy od ponad 10 lat), a stopa bezrobocia wzrosła we wszystkich powiatach po raz pierwszy od 2010 r.;
- 4) w 2020 r. – w przeciwieństwie wzrostu bezrobocia, liczba osób objętych pomocą społeczną w gminach woj. opolskiego nadal spadała i wyniosła 24 247 osób i rodzin (2,5% mieszkańców woj. opolskiego), tj. o 8% mniej niż w 2019 r.
- 5) w 2020 r. – podobnie jak w latach 2017-2019 - **brak było w woj. opolskim gmin o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem**. Oznacza to, że wszystkie gminy w woj. opolskim zaliczały się do grup o bardzo niskim, niskim lub umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem;
- 6) większość gmin woj. opolskiego – 37, znajduje się w grupie gmin o *niskim* stopniu zagrożenia ubóstwem (w latach 2015-2019 najwięcej gmin znajdowało się w grupie o umiarkowanym stopniu ubóstwa, w tym w 2019 r. – 43, a w latach 2010-2014 większość gmin w województwie było zagrożonych ubóstwem w stopniu wysokim);
- 7) w najkorzystniejszej sytuacji na tle innych gmin województwa znajdują się: Opole Miasto i gminy w powiatach: strzeleckim, krapkowickim, brzeskim, oleskim, kędzierzyńsko-kozielskim i opolskim (z wyjątkiem Niemodlina).
- 8) w 2020 r. było:
  - 19 gmin o *bardzo niskim* zagrożeniu ubóstwem (27,0% wszystkich gmin województwa);
  - 37 gmin o *niskim* zagrożeniu ubóstwem (52% wszystkich gmin województwa);
  - 15 gmin o umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem (21%);
- 9) w porównaniu do badań obejmujących 2019 r.:
  - wartość najniższego wskaźnika miary rozwoju wzrosła z 0,514 do 0,577 (o 63 pkt), co w istotny sposób utrwala korzystną sytuację w obszarze problemów ubóstwa ekonomicznego w woj. opolskim (w porównaniu do 2010 r. wartość tego wskaźnika podniosła się o 163 pkt - z 0,414 do 0,577);
  - większość gmin miała lepsze wskaźniki miary rozwoju niż w 2019 r., co przełożyło się na zmniejszoną liczbę gmin o umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem (do 15 gmin) na rzecz większej liczby gmin o niskim (do 37) i bardzo niskim stopniu ubóstwa (do 19);
  - mimo utrwaleniu korzystnej sytuacji w zakresie zagrożenia ubóstwem (nawet w sytuacji wzrostu bezrobocia), zmiana w znacznej części gmin jednego ze wskaźników (dłuższa niż jednoroczna) może wpłynąć na pogorszenie się ich miary rozwoju i rozlokowanie w innych niż dotychczas grupach zagrożenia ubóstwem (w 2019 r. gminy miały zbliżone lub nieznacznie lepsze wskaźniki miary rozwoju niż w 2018 r., a większość z nich była w grupie o umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem i tylko minimalnie przekraczała połowę miernika rozwoju (0,500) – wyznaczającej granicę zagrożenia ubóstwem w stopniu wysokim);

Wykres 16. Liczba gmin o bardzo niskim i niskim, umiarkowanym i wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem w latach 2010-2020

Źródło: obliczenia własne ROPS w Opolu.

- 10) podobnie jak w latach ubiegłych powodami poprawy sytuacji gmin w zakresie stopnia zagrożenia ubóstwem są przede wszystkim - dalszy spadek liczby klientów ośrodków pomocy społecznej (o ponad 39% od 2014 r., w tym w 2020 r. - w porównaniu do 2019 r., o kolejne 8%);
- 11) średnioroczna wartość pomocy w woj. opolskim przypadająca na świadczeniobiorcę pomocy społecznej wyniosła 3 598 zł (wzrost o prawie 7%, przy czym w 2019 r. było to 3 371 zł, w 2018 r. - 3 017 zł, a w 2017 r. - 2 897 zł);
- 12) średnioroczna wartość pomocy społecznej przypadająca na jednego mieszkańca województwa wynosiła 89 zł (w 2019 r. - 90 zł, a w 2018 r. 88 zł).

W 2020 r. odnotowano kolejne spadki wskaźników, wpływających na utrwalenie się korzystnej sytuacji w obszarze ubóstwa ekonomicznego w woj. opolskim, z wyjątkiem bezrobocia. Jednak w sytuacji nadal spadających wskaźników z obszaru pomocy społecznej, wpływ wzrostu bezrobocia miał ograniczone znaczenie, tym bardziej, że większa liczba bezrobotnych nie przełożyła się na zwiększone wsparcie udzielane przez system pomocy społecznej (w większości gmin wzrost bezrobotnych liczył średnio 20-65 osób, co zauważalnie wpłynęło na zwiększenie się liczby bezrobotnych w skali województwa, choć w samych gminach miało ograniczone znaczenie).

W konsekwencji zdecydowana większość gmin miała lepsze wskaźniki *miary rozwoju* niż w 2019 r. i latach wcześniejszych, a najniższy wskaźnik ubóstwa po raz pierwszy osiągnął tak wysoką wartość (0,577).

Jednak, należy zaznaczyć, że – na podstawie przeprowadzanych analiz ubóstwa z poprzednich lat, negatywna zmiana (szczególnie dłuższa niż jednoroczna) w znacznej części gmin jednego ze wskaźników, zwłaszcza z obszaru pomocy społecznej, może wpłynąć

na pogorszenie się sytuacji gmin i usytuowanie w innych niż dotychczas grupach zagrożenia ubóstwem. Zwłaszcza, że w 2019 r. gminy miały zbliżone lub nieznacznie lepsze wskaźniki *miary rozwoju* niż w 2018 r., a większość z nich (43 gminy) była w grupie o umiarkowanym stopniu zagrożenia ubóstwem i tylko nieznacznie przekraczała połowę miernika rozwoju, tj. 0,500 - wyznaczającej granicę zagrożenia ubóstwem w stopniu wysokim).

Ogłoszenie stanu epidemii w Polsce w marcu 2020 r., skutkującego zakazem lub ograniczeniem działalności wielu podmiotom gospodarczym, w tym związanych z usługami dnia codziennego, oraz ograniczeniami administracyjnymi i mentalnymi, zapowiadały trudne do oszacowania skutki społeczno-gospodarcze, w tym w obszarze wsparcia osób i rodzin zagrożonych ubóstwem. Jednak mimo nadal trwającej pandemii COVID-19 w kraju, wpływ zawirowań gospodarczych i izolacji społecznej na stopień zagrożenia ubóstwem w gminach woj. opolskiego, okazał się w 2020 r. ograniczony. Choć obserwowana od kilku lat korzystna sytuacja na rynku pracy gwałtownie pogorszyła się, to inne wskaźniki, przyjęte do obliczenia ubóstwa, wciąż spadały, co w konsekwencji przełożyło się na stabilizację i poprawę sytuacji w obszarze ubóstwa osób i rodzin w wielu gminach.

Wśród czynników korzystnie oddziałujących na zakres ubóstwa są m.in. wzrost dochodów ludności większy niż podnoszone co 3 lat kwoty kryteriów dochodowych, uprawniających do korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej (obecne obowiązują od 1 października 2018 r.) lub posiadanie na tyle wysokich dochodów, które uniemożliwiają otrzymanie świadczeń z pomocy społecznej. Oznacza to, że wsparcie z pomocy społecznej może uzyskać osoba lub rodzina o wyjątkowo niskich dochodach lub bez dochodów, najczęściej z powodu wystąpienia dodatkowych, innych dysfunkcji. Istotny wpływ na sytuację dochodową ludności mają także realizowane programy socjalne (np. 500+), a w czasie pandemii uruchomiona pomoc rządowa i samorządowa, pozwalająca na zachowanie dotychczasowych miejsc pracy, bez uciekania się do innych systemów wsparcia.

7. Rekomendacje

1. Celem oceny sytuacji życiowej mieszkańców woj. opolskiego, w tym osób i rodzin szczególnie zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (**zwłaszcza w nadal obowiązującym stanie epidemii w Polsce i obowiązujących obostrzeniach sanitarnych i gospodarczych w związku z chorobą COVID-19**) należy:
  - kontynuować monitoring stopnia zagrożenia ubóstwem w poszczególnych gminach woj. opolskiego w oparciu o metodę *wzorca rozwoju*;
  - monitorować działania prowadzone przez samorząd terytorialny w zakresie ograniczenia i łagodzenia skutków ubóstwa;
  - systematycznie publikować wyniki przeprowadzonych badań i analiz z tego zakresu, w tym umożliwić do nich dostęp w wersji elektronicznej.
2. Zgodnie z zapisami ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w tym art. 21 pkt.8, kontynuować coroczne badania w zakresie *oceny zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego* w oparciu o informacje sporządzone przez jednostki samorządu gminnego i powiatowego, zwłaszcza w zakresie profilaktyki i działań aktywizujących zmierzających do ograniczania zjawiska ubóstwa w regionie.
3. Opracowywać inne analizy regionalne uwzględniające zagadnienia ubóstwa i wykluczenia społecznego mieszkańców woj. opolskiego.

*Opracowano w Obserwatorium Polityki Społecznej
Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Opolu
Opole, kwiecień 2021 r.*

8. Bibliografia i materiały źródłowe

- 1) Jajuga K. (red.) *Ekonometria. Metody i analizy problemów ekonomicznych*, Wrocław 1998;
- 2) Sprawozdania *MRPiPS-03 z udzielonych świadczeń udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za okres I-XII 2019 r. oraz I-XII 2020 r.*;
- 3) *Zasięg ubóstwa ekonomicznego w Polsce w 2019 r. (na podstawie wyników badań gospodarstw domowych)*, GUS, Warszawa 2020;
- 4) *Wpływ epidemii COVID-19 na wybrane elementy rynku pracy w IV kwartale 2020 r.*, GUS, Informacja sygnałna 10.03.2021 r.;
- 5) *Popyt na pracę w województwie opolskim w 2020 r.*, Urząd Statystyczny w Opolu, Opole 15.04.2021 r.

9. Załącznik

Tabela 11. Stopień zagrożenia ubóstwem w gminach woj. opolskiego w latach 2019-2020 – dane szczegółowe

Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2020 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Wskaźnik miernika rozwoju w 2019 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Wskaźnik bezrobocia		Różnica 2020/2019	Wskaźnik liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną								
				Liczba bezrobotnych do I. mieszkańców			z tytułu ubóstwa		Różnica	w rodzinach niepełnych		Różnica	w rodzinach wielodzietnych		Różnica
				2019 r.	2020 r.		2019 r.	2020 r.	2020/2019	2019 r.	2020 r.	2020/2019	2019 r.	2020 r.	2020/2019
1.	Prószków	1	1	1,24	1,55	0,31	0,27	0,18	-0,09	0,10	0,20	0,10	0,13	0,21	0,08
2.	Radłów	0,912	0,655	1,54	1,54	0,00	1,12	0,12	-1,00	0,26	0,23	-0,03	0,16	0,72	0,56
3.	Chrzastowice	0,896	0,669	1,28	1,82	0,54	0,02	0,81	0,79	1,19	0,33	-0,86	0,73	0,04	-0,69
4.	Bierawa	0,849	0,694	1,94	2,41	0,47	1,00	0,53	-0,47	0,30	0,14	-0,16	0,16	0,16	0,00
5.	Dąbrowa	0,826	0,713	1,86	2,23	0,37	0,95	0,68	-0,27	0,41	0,22	-0,19	0,16	0,11	-0,05
6.	Turawa	0,780	0,662	1,74	2,11	0,37	0,83	0,88	0,05	0,43	0,09	-0,34	0,20	0,61	0,41
7.	Rudniki	0,759	0,603	2,2	2,28	0,08	0,59	0,16	-0,43	0,24	0,55	0,31	0,29	0,85	0,56
8.	Strzelce Op.	0,759	0,646	1,62	2,25	0,63	1,19	0,26	-0,93	0,20	0,36	0,16	0,50	0,45	-0,05
9.	Dobrodzień	0,745	0,639	1,4	1,51	0,11	0,73	1,16	0,43	0,36	0,15	-0,21	0,37	1,12	0,75
10.	Zdzieszowice	0,743	0,737	1,63	2,12	0,49	0,77	0,95	0,18	0,26	0,27	0,01	0,51	0,18	-0,33
11.	Dobrzeń Wlk.	0,738	0,749	1,62	1,68	0,06	0,37	0,22	-0,15	0,46	0,88	0,42	0,37	0,70	0,33
12.	Opole	0,730	0,697	1,51	2,32	0,81	0,67	0,86	0,19	0,30	0,32	0,02	0,58	0,16	-0,42
13.	Ozimek	0,720	0,776	2,03	2,20	0,17	0,24	1,19	0,95	0,36	0,30	-0,06	0,49	0,18	-0,31
14.	Tułowice	0,714	0,618	1,44	2,23	0,79	1,50	1,25	-0,25	0,22	0,27	0,05	0,94	0,23	-0,71
15.	Reńska Wieś	0,713	0,577	1,66	3,05	1,39	0,75	0,21	-0,54	0,35	0,53	0,18	0,50	0,82	0,32
16.	Ujazd	0,713	0,604	1,35	1,78	0,43	1,30	1,45	0,15	0,21	0,20	-0,01	1,39	0,65	-0,74
17.	Polska Cerekiew	0,709	0,598	1,57	3,15	1,58	1,97	0,30	-1,67	0,49	0,45	-0,04	0,43	0,35	-0,08
18.	Leśnica	0,702	0,648	1,43	1,35	-0,08	1,54	0,60	-0,94	0,40	0,42	0,02	0,64	0,73	0,09
19.	Lasowice Wlk.	0,701	0,683	1,7	2,09	0,39	0,80	1,19	0,39	0,49	0,28	-0,21	0,48	0,34	-0,14
20.	Gogolin	0,699	0,586	1,8	2,53	0,73	1,56	1,24	-0,32	0,33	0,20	-0,13	0,68	0,51	-0,17
21.	Walce	0,695	0,642	1,47	2,00	0,53	1,37	0,41	-0,96	0,35	0,50	0,15	0,87	0,93	0,06
22.	Izbicko	0,692	0,646	2,81	1,81	-1,00	2,14	1,17	-0,97	0,62	0,26	-0,36	0,25	0,96	0,71
23.	Olszanka	0,688	0,569	1,62	2,08	0,46	1,87	1,00	-0,87	0,51	0,27	-0,24	0,50	0,84	0,34

Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2020 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Wskaźnik miernika rozwoju w 2019 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Wskaźnik bezrobocia		Różnica 2020/2019	Wskaźnik liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną								
				Liczba bezrobotnych do I. mieszkańców			z tytułu ubóstwa		Różnica	w rodzinach niepełnych		Różnica	w rodzinach wielodzietnych		Różnica
				2019 r.	2020 r.		2019 r.	2020 r.	2020/2019	2019 r.	2020 r.	2020/2019	2019 r.	2020 r.	2020/2019
24.	Praszka	0,687	0,623	1,5	1,87	0,37	1,19	1,07	-0,12	0,52	0,37	-0,15	0,60	0,41	-0,19
25.	Tarnów Op.	0,672	0,624	2,61	1,98	-0,63	1,84	1,42	-0,42	0,40	0,32	-0,08	0,39	0,77	0,38
26.	Olesno	0,669	0,603	1,6	1,76	0,16	1,68	1,11	-0,57	0,34	0,53	0,19	1,22	0,47	-0,75
27.	Lewin Brzeski	0,668	0,577	1,38	2,80	1,42	1,37	0,43	-0,94	0,67	0,55	-0,12	0,64	0,74	0,10
28.	Grodków	0,666	0,613	1,69	2,92	1,23	0,26	1,45	1,19	0,59	0,43	-0,16	0,92	0,22	-0,70
29.	Kolonowskie	0,660	0,569	2,88	1,43	-1,45	0,45	1,11	0,66	0,77	0,56	-0,21	0,35	1,21	0,86
30.	Łubniany	0,658	0,613	2,39	1,89	-0,50	2,18	1,13	-1,05	0,51	0,78	0,27	0,48	0,38	-0,10
31.	Lubsza	0,657	0,596	1,64	2,51	0,87	0,90	1,80	0,90	0,57	0,34	-0,23	0,81	0,47	-0,34
32.	Głogówek	0,655	0,595	1,61	2,16	0,55	1,59	0,76	-0,83	0,36	0,65	0,29	1,95	0,66	-1,29
33.	Strzeleczy	0,652	0,578	1,82	2,78	0,96	3,01	1,59	-1,42	0,43	0,38	-0,05	1,09	0,39	-0,70
34.	Biała	0,651	0,620	2,22	2,17	-0,05	1,64	1,54	-0,10	0,44	0,44	0,00	0,80	0,71	-0,09
35.	Zawadzkie	0,649	0,617	1,84	1,83	-0,01	1,71	1,67	-0,04	0,71	0,59	-0,12	0,70	0,61	-0,09
36.	Komprachcice	0,649	0,630	2,1	1,94	-0,16	1,74	1,68	-0,06	0,60	0,67	0,07	0,71	0,44	-0,27
37.	Jemielnica	0,647	0,592	2,81	1,98	-0,83	1,18	1,91	0,73	0,47	0,39	-0,08	0,65	3,00	2,35
38.	Namysłów	0,643	0,570	2,93	2,74	-0,19	0,42	1,56	1,14	0,42	0,36	-0,06	0,88	0,75	-0,13
39.	Domaszowice	0,641	0,554	2,61	3,10	0,49	0,39	0,56	0,17	0,63	0,64	0,01	0,72	0,84	0,12
40.	Popielów	0,640	0,577	1,55	1,99	0,44	1,90	1,61	-0,29	0,81	0,60	-0,21	1,03	0,90	-0,13
41.	Cisek	0,639	0,567	1,99	2,07	0,08	2,96	1,63	-1,33	1,05	0,63	-0,42	0,70	0,72	0,02
42.	Skarbimierz	0,638	0,582	2,4	2,65	0,25	1,95	1,49	-0,46	0,49	0,48	-0,01	1,04	0,57	-0,47
43.	Korfantów	0,637	0,569	2,16	2,69	0,53	1,56	1,54	-0,02	0,67	0,45	-0,22	0,93	0,68	-0,25
44.	Skoroszyce	0,634	0,588	2,16	2,36	0,20	1,43	2,48	1,05	0,55	0,42	-0,13	1,20	1,20	0,00
45.	Nysa	0,634	0,585	1,44	2,38	0,94	1,98	1,59	-0,39	0,78	0,57	-0,21	1,80	0,77	-1,03
46.	Pawłowiczki	0,633	0,618	1,88	2,75	0,87	2,28	1,79	-0,49	1,01	0,60	-0,41	0,89	0,41	-0,48
47.	Murów	0,632	0,567	2,02	2,56	0,54	2,90	2,19	-0,71	0,62	0,43	-0,19	1,26	0,96	-0,30
48.	Gorzów Śl.	0,632	0,564	1,63	2,11	0,48	0,86	1,53	0,67	1,00	0,66	-0,34	1,67	1,26	-0,41
49.	Łambinowice	0,621	0,547	2,53	2,57	0,04	2,00	2,33	0,33	0,80	0,51	-0,29	0,74	1,53	0,79

Lp.	Gmina	Wskaźnik miernika rozwoju w 2020 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Wskaźnik miernika rozwoju w 2019 r. (stopień zagrożenia ubóstwem)	Wskaźnik bezrobocia		Różnica 2020/2019	Wskaźnik liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną								
				Liczba bezrobotnych do I. mieszkańców			z tytułu ubóstwa		Różnica	w rodzinach niepełnych		Różnica	w rodzinach wielodzietnych		Różnica
				2019 r.	2020 r.		2019 r.	2020 r.	2020/2019	2019 r.	2020 r.	2020/2019	2019 r.	2020 r.	2020/2019
50.	Kluczbork	0,617	0,570	2,47	2,46	-0,01	2,79	2,89	0,10	0,58	0,82	0,24	1,09	0,69	-0,40
51.	Krapkowice	0,616	0,562	2,53	2,68	0,15	3,43	1,92	-1,51	0,90	0,73	-0,17	0,74	0,86	0,12
52.	Zębówice	0,610	0,553	2,53	2,19	-0,34	1,09	3,10	2,01	0,67	1,19	0,52	1,34	1,27	-0,07
53.	Kietrz	0,608	0,561	2,03	3,11	1,08	2,98	2,21	-0,77	1,12	0,70	-0,42	1,26	0,83	-0,43
54.	Brzeg	0,603	0,551	2,3	2,77	0,47	3,69	3,33	-0,36	1,00	0,93	-0,07	1,16	1,01	-0,15
55.	Kędzierzyn-Koźle	0,602	0,541	1,84	3,10	1,26	4,15	2,64	-1,51	1,32	0,84	-0,48	1,71	0,89	-0,82
56.	Paczków	0,601	0,547	2,39	3,49	1,10	3,46	2,19	-1,27	0,99	0,66	-0,33	1,11	1,07	-0,04
57.	Pokój	0,599	0,550	2,18	2,96	0,78	3,46	3,08	-0,38	0,89	1,05	0,16	1,92	0,89	-1,03
58.	Głucholazy	0,597	0,559	2,77	3,21	0,44	4,05	3,51	-0,54	1,00	0,89	-0,11	0,91	0,82	-0,09
59.	Wolczyn	0,596	0,536	2,79	3,30	0,51	2,29	1,83	-0,46	0,80	0,93	0,13	1,14	1,78	0,64
60.	Wilków	0,595	0,539	2,68	3,01	0,33	2,59	2,42	-0,17	0,83	1,03	0,20	1,73	2,10	0,37
61.	Niemodlin	0,594	0,550	2,56	2,89	0,33	3,13	3,30	0,17	0,93	1,21	0,28	1,95	1,45	-0,50
62.	Pakosławice	0,594	0,547	3,08	3,36	0,28	4,82	3,62	-1,20	1,10	0,89	-0,21	0,97	0,95	-0,02
63.	Branice	0,593	0,537	2,67	2,92	0,25	7,81	7,30	-0,51	1,25	0,98	-0,27	1,34	1,44	0,10
64.	Byczyna	0,592	0,534	3,35	3,25	-0,10	5,28	2,45	-2,83	0,66	1,02	0,36	1,51	1,74	0,23
65.	Lubrza	0,591	0,533	2,85	3,21	0,36	2,02	1,80	-0,22	0,97	1,36	0,39	1,66	2,08	0,42
66.	Otmuchów	0,589	0,527	2,8	2,96	0,16	2,10	1,85	-0,25	1,18	2,10	0,92	1,64	3,88	2,24
67.	Głubczyce	0,588	0,528	2,75	3,71	0,96	2,47	3,41	0,94	1,18	0,83	-0,35	1,87	1,56	-0,31
68.	Prudnik	0,587	0,520	3,37	3,79	0,42	3,97	1,37	-2,60	0,91	1,46	0,55	1,72	1,66	-0,06
69.	Baborów	0,587	0,539	2,36	3,84	1,48	2,46	4,36	1,90	2,34	0,91	-1,43	3,83	0,86	-2,97
70.	Świerczów	0,585	0,537	3,56	3,59	0,03	1,65	4,97	3,32	1,58	1,03	-0,55	1,74	1,33	-0,41
71.	Kamiennik	0,577	0,514	2,86	3,74	0,88	1,64	1,99	0,35	2,57	2,31	-0,26	20,98	3,53	-17,45